Ya
Ay
№ 29
15 kuruş

Bayan!
Size güzellik için en kıymetli bir reçete takdim ediyorum

İşte yalnız bunları kullanmakla, hayalinizde yaşattığınız güzelliğe kavuşursunuz.
İstenilen her türlü tafsilât için bu adrese müracaat ediniz:
ALTUN ÇİÇEK FABRİKASI — İSTANBUL
Sultan Hamam, Dikranyan Hanı altında No. 37-39

Ademi Iktidara
Karşı
HORMOBİN
Tabletleri
Galata Posta K. 1255

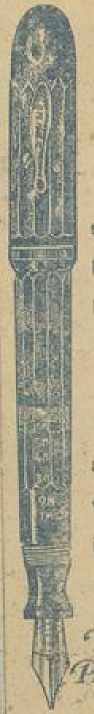

Conklin
NOZAC
SATISFACTION GUARANTEED

Mürekkep hazinesi şaffaf ve müşirli dolma kalemleri, eş kurşun kalemleri, çok zarif ve dayanıklıdır.

Bir dolduruşta aldığı mürekkeple vasati olarak 5000 ilâ 7000 kelime yazılabilir.

The Conklin Pen Company
TOLEDO, OHIO
U. S. A.

Umum Acentası:
"TEŞEBBÜS EVİ"
Birinci Vakıf han 47
Telf: 23595 İSTANBUL

Muayyen bir muhlet muteber olmak üzere, reklâm için her türlü rozet siparişlerini:
1000 TANESİ
90 TÜRK LİRASI
fiyat ile kabul ederiz.
Bu fiyatta gümrük masrafı dahildir. Teslimat çabuk yapılır.
N. Zigomala
Asmaaltında: Cambaz han caddesi No: 36
İstanbul

Sadri Etem'in
DÜŞKÜNLER
Romanı Yeni Çıktı Okuyunuz!

SIHHÎ AĞIZLIKLAR
Sigaranın nikotinini kâmilen çeken, Alman Doktor Apostel'in en son icadı.

Satış yeri: Sultanhamam, Kebapçı karşısında: Sahibinin Sesi mağazası
Ağızlıklar üzerinde Doktor Apostel'in imzasına dikkat.
Anadoludan arzu edenler: İstanbul posta kutusu 180 adresine yazdıklarında sipariş, posta ile tediyeli olarak, derhal gönderilir.

Ankara: Taşhan tütüncü Ali Tümen
İzmir: Balcılarda Necib Sadık No. 156
Zonguldak: Saatçi Osman Gürdal.
Bursa: Uzunçarşı-Saatçi Nurettin Neşet
Aydın: Gramofoncu İspartalı Mehmet
Kars: Elektrikçi Hasan Basri.
Eskişehir: Şifa Eczanesi
Adana: Saatçi Reisoğlu Bürhaneddin
Samsun: Saatçi Avni Peker
Trabzon: Saatçi Hakkı Kunduracılar
Mersin: (Konya pazarı) Hüseyin Hüsnü
Adapazarı: Uzunçarşı 14 İsmail Batur

VENİZELOS: SANA HAKKIMI HELÂL ETMEDİM!...

Yazan :
M. N. EREN

Adını, dokuz yaşında bir çocukken duymuştum. Ben o zaman, Makidonyanın incisi Selâniğin, sakin bir köşesinde mektep hayatımı yaşayordum.

Hiç unutmam: bir gece, babam rahmetli, selâmlıkta misafirlerile hem prefa oynayorlar; ve hem de konuşuyorlardı. O zamanın sıkı terbiyesi, muaşeret kaideleri, çocukların büyüklerin yanında oturmalarını şiddetle mennediyordu. Ben, kahve, sigara, su vermek üzere yanlarına girip çıkıyordum. Bir ara kulağıma şu sözler çalınmıştı :

— Giritte Venizelos adında bir sergerde türemiş; isyan bayrağını açmış. Devleti büyük bir gaileye sokmuş. Giritte binlerce Türk öldürülmüş, malları yağma edilmiş...

O saniye küçücek dimağıma nakşolan bu isim; bu "Venizelos" adı, tamam kırk yıl: beni.. bizi.. Türkiyeyi.. Avrupayı.. bütün dünyayı.. ve hatta Yunanistanı bile rahat bırakmadı!..

Venizelos, Giritte açtığı isyan bayrağını Yunanistana nakletti. Atinada idareyi eline aldıktan sonra, bütün Balkan devletlerini, aleyhimize, harbe sürükledi. Milyonlarca Türk yiğitinin, asil kanları pahasına, altı asır önce elde edilmiş olan: Arnavutluk, Makidonya, Trakya ve Ege adaları, hep onun yüzünden, altı haftada elimizden gitti!..

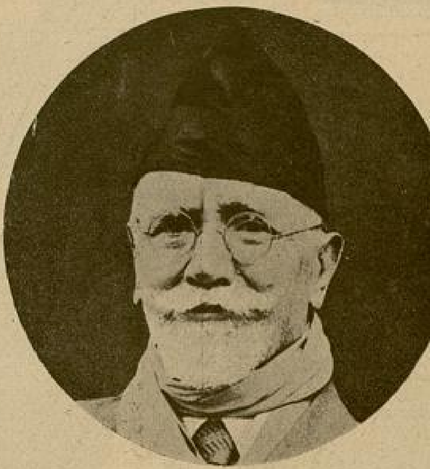

Venizelos!... Atalarımın dört yüz senedenberi koynunda yaşadıkları güzel vatanımdan.. Vardarın efsaneli sularından.. Olimbosun ilâh ve ilâhelere mekân olan karlı tepelerinden.. ılık ve samimî yuvamdan beni, sen mahrum ettin!...

Öldün; fakat seni affetmiyorum!...

Ölsem; yine seni affetmiyeceğim!...

Sen, Yunanistan için büyük bir vatansever.. bir kurtarıcı.. bir dahi.. ve bir yarı ilâh olabilirsin!..: Fakat, benim için dün de, bugün de, yarın da masumların yuvalarını bozan.. yavrularını boğan bir fena adamsın!...

Dinimin bana: "Ölene hakkını helâl et, ve onu hayır ile an!..„ diye emretmesine rağmen ben, Venizelos sana hakkımı helâl etmiyorum; son nefsime kadar da adını hayır ile anmıyacağım!..

Siyaset icabları, milletimin büyük menfaatleri Türkiye ile Yunanistanı, biribirlerinin dostu ve hatta müttefiki de yapabilir!... Bunlar, benim aklımın erdiği işler değildir. Benim bildiğim, unutmadığım ve unutamıyaçağım :

«Venizelosun, gayesine ulaşabilmek için : milyonlarca Türkün cesetlerinden köprü.. tabut tahtalarından saltanat kâşanesi.. cenaze kemiklerinden de zafer takları yaptığıdır!...»

Sen! ikbal mevkiine, ancak bu yollardan ve bu malzemelerle yükseldin.

İsmini duyduğum saniye, senden nefret etmiştim!..

Vatanımı, yurdumu elimden alıp, beni muhacir ettiğin gün, sana lânet etmiştim!..

Şimdi, öldüğünü işittiğim vakit, sana hakkımı helâl etmedim!.. Dinimin bütün emirlerine rağmen, etmiyeceğim de!.....

Adalar vapur iskelesinde :
Müşteri : Yarım saattir kişe önünde bekliyorum...
Biletçi : Ya biz ne diyelim? Onun arkasında akşama kadar bekliyoruz...

— Diplomatlar yine atıp tutuyorlar, harbten korkuyorum!.
— Atıp tuttukları zaman korkma; asusarlarsa o vakit tehlike var...

— Evrak cüzdanıyle nereden geliyorsun?..
— .....Bankasının senelik toplantısından; idare meclisinden atılırım diye korkuyordum, hamdolsun geçiştirdik!..

— Öyle bir tehlike atlattım ki sorma?..
— Hayır ola?
— Reis, davayı talik etmek istemedi; halbuki ben daha evrakı bile okumamıştım!..

— Geçen gün ölen dilencinin hırkasında 200 altın lira çıkmış!..
— Demek onun da bankalara itimadı yokmuş?..

— Nasıl bay avukat, şu belediye içinde beni kurtarabileceğinizi umuyor musunuz?..
— Hapisten evet, para cezasından hayır.

— Oğluma öyle kızdım ki!.. Yirmi yaşında olsun da bizim kadar bilmek davasında bulunsun.!..
— Keşke yirmi yaşında olsaydım da, hiç - birşey bilmeseydim..

Umumî halâlarda:
— Bana bak delikanlı, o taraf birinci mevkidir...
— Burada da mı mevki farkı?!

— Kocacığım!.. Yaz geliyor, hiç ince elbisem yok!..
— Bay Fatinin: "bu sene yaz serin geçecek„ dediğini duymadın mı?..

— Baba!.. Üvey annemin nişanlıma kort etmesine ne diye göz yumuyorsun?..
— Evlenme için suya düşmesin diye kızım!..

BÜYÜK SANATKÂR MÜNİR

Maçka karakolunun karşısında, köşedeki apartmanının kapısını, tatlı bir heyecanla aştım!.. Beni, ince bir kadın zevkile döşenmiş.. oraya buraya, ufak etajerlerin üzerine, yeni açmış badem çiçekleri yerleştirilmiş, bol ışıklı, bir salona aldılar. Burası, kıymetli sanatkârımız Münir Nurettinin harimidir.

Köşedeki piyano, diğer bir köşede göze çarpan muhtelif musiki aletleri, insana ilk nazarda bir san'atkâr evinde olduğunu anlatıyor.

Yazan :
NİYAZİ ACUN

Üstadın sesine meftun olanlardan biri de benim. Bu meftunluğuma dayanan o bu hatırayı, yazmaktan birtürlü kendimi alamıyorum :

Balıkesir erkek orta mektebinde idim. Musikîye büyük bir zaafım vardı. Pilâklarda sesini tatlı tatlı dinlediğim Münir Nurettinin, Balıkesire geleceği ilân ediliyordu.

Balıkesirin imarı, halkının ve bilhassa gençliğinin fikren, bedenen inkişafları hususunda unutulmaz himmetleri geçen kolordu kumandanı general Ali Hikmet, her sene Balıkesire bazı san'atkârları davet ederdi.

Münir Nurettin de gelmişti.

Askerî mahfel sinema ve tiyatrosunu hınca hınç dolduran, ve gürültüye ebediyen isyan etmiş gibi, onu dinliyen kalabalığın içinde ben de vardım.

Üstadın söylediği muhtelif şarkılardan biri, tam üç defa tekrar ettirildi. Bu şarkı benim de pek hoşuma gitmişdi. Ertesi gün mektebte teneffüs zili çalınca, o gece konserde bulunan ve şimdi ordunun kıymetli iki topçu subayı olan arkadaşlarla sınıfta kaldık; ve Münir Nurettinin söylediği şarkıyı tekrara başladık.

Şarkıya öyle dalmışık ki.. sesimiz öyle yükselmiş ki, müdürün yanımıza geldiğinin farkında bile olmamıştık!

Benim kulağımı bir el tutmuştu. Arkama dönüp bakınca ne göreyim!.. Müdür!..

Bende ve arkadaşlarımda şafak attı. Son derece sinirli olan, talebelerine ceza vermekte çok sahavet gösteren müdürümüz, bize çıkışacağı yerde gülerek:

— Eğer dün gece ben de konserde olmasaydım, ve bu şarkıyı söyletmek için el çırpmasaydım, size güzel bir tardı muvakkat verirdim, dedi.

Duvarlar, kıymetli şahsiyetlerin ve san'atkârların resimlerile süslenmiş...

San'atkârı beklerken gözlerim, her köşede ayrı ayrı dolaşıyor. Vazolara yerleştirilen çiçekler, kendisini zorla koklatmak isteyen cilveli, şuh bir kadın gibi, beni, öyle bir kuvvetle cezbediyorlar ki!... Dayanamıyarak çiçekleri koklayınca, müthiş bir sukutu hayale uğrayorum!...

İstanbulun tanınmış ailelerinden, ve evini moda cereyanlarına muvafık bir tarzda tezyin eden bir bayanın söylediklerini hatırlayınca, bayan Enisenin elinden çıkan bu çiçeklerin, cidden birer sanat eseri olduğunu anlamakta güçlük çekmiyorum.

Bu bayan, bana şunları söylemişti :

— İnsan Akşam Kız Sanat Mektebine gitmeli, gitmeli amma, Münir Nurettinin eşi bayan Enise gibi, her şubesinden muvaffakıyet elde ederek mezun olmak şartile...

İşte, özene bezene tezyin edilen bu odanın dekorunu seyrederken gözlerim, tam on yıl gibi uzak bir mazinin gülünç, fakat şu ân enteresan olan bir hatırasını görüyordu.

***

Her musiki severin, bilhassa bayanlarımızın kulaklarında ve ruhlarında sesinin tatlı nağmeleri çınlayan Münir Nurettin, her zamanki şen halile, kendisinden (Yarım Ay) okuyucuları için rica ettiğim tercümei halini anlatmaya başladı:

— Musikiye tam on üç yaşında başladım. Babam musikiyi fevkalâde severdi; Babıâli amedii hümayun muavini idi. Aynı dairede bulunan Rauf

NURETTİN'İN HARİMİNDE !...

Yekta merhumun teşviki ile musikiye intisap ettim.

Bir aralık dünün garip bir mektep sistemini hatırlayarak:

— Ne idi o zamanlar!... çok küçüktüm, mektepte, sesim güzel diye hep ezanları bana okuturlardı.

Büyük Harbe kadar liseye devam ettim; bu esnada musiki ile de oğraşıyor, zamanın büyük musiki üstatlarından ders alıyordum.

Büyük harbın ikinci senesinde tahsilimi ikmal için ailem tarafından Macaristana gönderildim.

Macaristan dönüşünde ben de az çok musiki kaidelerine vakıf olmuştum.

Bu sıralarda Dünya harbı da bitam bulmuştu.

Kadıköyünde bazı musiki sanatkârları ile (Şark Musiki Cemiyeti) ni kurduk ve umumî konserlere başladık.

Bir gramofon şirketile yaptığım mukavele üzerine pilâklara okudum. Bundan altı sene önce de kendi konserlerime başladım.

Sanatta ilerledikçe, musiki tahsilimi az gördüm; muzik vokal üzerine, bir sene kadar Pariste maruf üstadlardan şan dersi aldım.

Altı senedenberi memleketimizin her tarafında konserler verdim. İki defa Mısırda, Kıbrısta, Bağdatta hatta Macaristanda konserler verdim.

Arasıra kendisini konservatuarda gördüğümü hatırlatınca, yanlış olan fikrimi değiştirdi:

— Konservatuarda (Eski Musiki) cemiyeti icra heyetindenim. Orada muallim değilim.

— Musikinin öğrenilmesi dün mü kolaydı, yoksa bugün mü?

— Türk musikisinin, eskiden konservatur şeklinde resmî bir mektebi yoktu; musikişinas olarak tanılan, teferrüd edenler, ancak zamanlarının büyük musiki üstadlarından ders alarak, saz ve şan üzerine yükseliyorlardı. Bu tarz çalışma fazla bir paraya mütevakkıf olduğundan, birçok istidadlar bu maddî ve manevî zorluklar sebebile sönüp gidiyorlardı.

Hem o zamanki içtimaî hayatımızda, -meşrutiyet devrine kadar- umumî konserler gibi toplantılar olmadığından, musikisinaşlar için para kazanmak ta imkânsızdı.

Bu yüzden birçok musiki ustları, bütün hayatlarını korkunç bir sefalet içinde geçirdikten sonra, aç ölmüşlerdi!..

Musiki öğrenmek lüks bir iş olunca, musiki âlimleri ancak hususî meclislere münhasır kalıyordu.

Meşrutiyetten sonra bizde de konser hayatı uyandı, musiki müsamereleri verilmeye başlandı.

Merhum İsmail Hakkı, İstanbul tarafında büyük bir musiki cemiyeti tesis etmiş, vakıt vakıt halka umumî konserler veriyordu.

Diğer taraftan pirimiz tanburî merhum Cemil de, saz musikisinde büyük yenilikler yapmıştı. Eşsiz ve ölmez eserler ibda ederek arasıra umumî konserler veriyordu...

Eski Musiki âlimlerinin içyüzünü, Münir Nurettinin samimiyetinden istifade edip, anlamak istedim.

O, kendisine sorduğum bu sualden neyi kasdettiğimi, daha sözlerimi bitirmeden anladı. Yanlış telâkkilerin; dünkü musiki için ne büyük bir iftira olduğunu şu sözlerile tamamladı:

— Eski musiki âlimleri büyük bir feragatla çalışan insanınlardı. Bu üstatlar,

yalnız eski şark musikisine vakıftılar; o kaynaklardan ilham alarak yetiştiler; fakat her biri: ruhunun inceliklerinden, duygularının heyecanından aldığı kuvvetlerle mevcuda daha bir şeyler katarak onu eskisiyle mukayese edilemiyecek kadar zenginleştirdiler. Mükemmel peşrevler, saz semayileri, şarkılar ve diğer parçalar yaptılar.

Ehil olan da, olmıyan da; sahipsiz kalan bu musiki için bir şeyler söylüyorlar ama, neyi kasdediyorlar? Onlar da, bunun farkında değil!..

Size katiyetle diyebilirim ki, eski musiki âlimleri, bir düm tek temposunun gidişine kapılmış; ve birçoklarının zannettiği gibi, içki ve beraber yalnız süflî zevklere alet olabilecek bir yaradılış ve tıynette değillerdi.

Eski çağların hakikî sanatkârları.. benim de son devrelerine yetişdiğim musiki âlimleri ve tanıdığım musiki meraklıları; musikiyi içkiye ihtiyaç

(Arkası 30 uncu sayfada)

DİKENLİ ÇİT

№: 10

YAZAN: CAHİT UÇUK

— Demek ki Aylâcığım, sen de onu seviyorsun, anlaşıldı.

İki elimi yüzüme kapadım. Başım dönüyor, kapalı gözlerimin önünde, renk renk, biçim biçim kelebekler uçuşuyordu. Kalbim çarpıyor; kulaklarım uğulduyordu.

— Neler söylüyorsun Dilek?

— Çok güzel şeyler söyliyeceğim.

Ellerimi yüzümden çektim. Dileğin gözleri, sevgi dolu bakışlarla yüzümde idi. Yavaş sesle sordum:

— Nereden biliyorsun Dilek?

— Kendisi söyledi.

— Ustam mı söyledi?

Dilek gülüyordu. Başını salladı:

— Evet, ustan söyledi!..

Gözlerimde sorgu dolu bakışlarla ona dalmıştım. Elimi avuçlarına aldı:

— Merak ediyorsun değil mi Aylâ?

Başımı salladım.

— Merak ettiğini biliyorum. Söyleyeceğim: Necip Cevat benim dayımdır.

— Dayın mı?

— Niçin şaşırdın Aylâ?

Bu kadar zamandır, nasıl oldu da bunu duymadım, sen de söylemedin.

— Eğer duysaydın. Belki çekinecek, benimle böyle iyi arkadaş olmıyacaktın...

— Hakkın var Dilek.

— Hava öyle güzel ki!.. Hasta olmana rağmen seni götüreceğim.

— Nereye?

— Bu akşam hep beraber yemek yiyeceğiz. Davetlimsin. Hiç telâş etme. Yabancı kimse yok. Ben, kocam, ve birkaç akrabam var.

— Kaç gündür yatıyorum. Daha iyi olmadım Dilek, ya büsbütün hasta olursam.

— Ateşin var mı?

— Bugün yok.

— Şu halde mes'ele de yok. Haydi kalk, şimdi beraber çıkalım.

Dilek gülümseyerek bana bakıyor. İçimde çocukça bir korku var, bir heyecan var. Şimdiye kadar bir arkadaş evinde yemek yemedim. Dilek, bana arkadaştan çok, bir kardeş kadar yakın; öyle olmakla beraber yine ürküyordum.

— Niye daldın Aylâ?

— Hiç!

— Nasıl hiç?

— Beni akşam buraya kim getirecek diye düşünüyordum. Sonra bizim pansiyonun nizamnamesi var.

Dilek, sözümü dinlemiyordu bile.

— Haydi kalk Aylâ! elbiseni giy. Çıkalım. Ben pansiyoncu anneye söyler, izin alırım. Bu kadar düşünmeğe değmez.

Dilek, yatağımın kenarından kalkmıştı:

— Biraz çabuk ol Aylâcığım!.. Akşam için ufak tefek eksikler var, onları da alalım.

Yatağımdan kalktım.

Acele giyinmeğe başladım. Dilek, eline resim albümümü almış bakıyordu. Saçlarımı taradım, şapkamı paltomu giydim.

— Dilek ben hazırım.

Dilek, başını kaldırdı. Beni giyinmiş görünce sevinçle güldü:

— Bravo Aylâ, ne çabuk hazırlandın. Nasıl elbise giydin?

Paltomun düğmelerini çözerek, onun karşısında durdum:

— Ne giyeceğim?.. benim gibi talebe, ancak bu şekilde giyinebilir.

— Yine gömlek ve kıravat. Bu kıyafeti sevmekte haklısın; sana çok yakışıyor. Viyanalı genç kızlara benziyorsun.

Gülerek bir reverans yaptım:

— İltifatlarınıza teşekkürler efendim.

— Alayı bırak Aylâ!.. Senin çocuklara haber mi bırakacaksın, birkaç satır bir şey mi yazacaksın, ne yapacaksan yap da gidelim...

Odadan dışarı çıkmıştık. Bizim ihtiyar anne, salonda büyük masanın bir başına oturmuş, önünde küçük bir sepet var, elindeki eski çorabı örüyor. Beni giyinmiş görünce, gözlüğünü düzelterek dikkatle baktı:

— Hayrola, Aylâ kızım, iyileştin mi birdenbire? nereye böyle?

—Arkadaşıma davetliyim akşam yemeğine. Gitmezsem darılacak. Hem bu gün iyiyim.

İhtiyar kadın, elindeki çorabı masanın üzerine bırakarak kalktı:

— Akşam yemeğine mi Aylâ?

— Evet.

— Gece kaçta geleceksin.

Benim cevap vermeme vakit kalmamıştı. Dilek, onun omuzunu okşayarak:

— Gelmek onun elinde ama, göndermek benim elimde. Artık ne zaman bırakırsak o vakit döner.

Dilek, cevap bekler gibi duruyordu. İhtiyar anne bana döndü:

— Yavrucuğum eğer geç kalacaksan, anahtarı vereyim. Geldiğin zaman, yavaşça kapıyı açar, kimseyi uyandırmadan içeri girersin

Cebinden çıkardığı anahtarı uzatmıştı:

— Anlaşıldı Aylâ, bu gece geç geleceksin, cevap vermediğinden anladım.

— Belli olmaz anneciğim, Dilek bırakırsa erken gelirim. Bizim nizamnameyi bozmak istemem.

— Nizamname arada bozulur, zarar yok. İçine dert etme, haydi güle güle yavrum.

Dilekle kol kola merdivenleri indik. Sokaklar kalabalık.

— Yürüyerek mi gideceğiz Dilek?

— Geç kalırız. Biliyorsun ya, evimin işlerini kendim yaparım. Vakıa herşeyi hazırladım ama, yine yapılacak şeyler çıkar. Tramvayla gidelim.

— Kaç gündür dışarı çıkmadığım için, sokaklar bana öyle hoş göründü ki, canım yürümek isteyiverdi.

— Bir durak önce tramvaydan ineriz, zaten alacağım şeyler de var. Dolaşırız.

Durak yerinde bekliyorduk. Bineceğimiz tramvay karşıdan görününce Dilek sevindi:

— Bazen dakikalarca bekliyorum gelmiyor. Şimdi de öyle olacak diye üzülüyordum.

Tramvaya atladık. Kalabalık, Dilekle beni ayırdı. Bir köşeye sıkıştım.

Düşünüyorum. Dileğin evine her zaman gidiyordum fakat, yemeğe kalmamıştım. Acaba ustam gelecek mi? Ne tuhaf?! Dileğin dayısı imiş, ben nasıl olupta onların samimiyetlerinden anlamadım.

Hava kararıyor. Sokakların lâmbaları yandı. İçimde hüzne benzeyen bir titreyiş var. İstanbula geldiğimdenberi ilk olarak, çocuklardan ayrı bir yerde akşam yemeği yiyeceğim. Çocuklar, boş kalan yerime nasıl bakacaklar? neler düşünecekler acaba?.. merak ediyorum.

— Aylâ haydi geldik.

Dilek, omuzuma dokunuyordu.

— Bu ne dalgınlık Aylâ, işaret ettim görmedin.

Tramvaydan atladık. Ortalık karardıkça hava serinliyor. Paltomun yakasını kaldırdım.

Dilek, koluma geçmişti :

— Kooparatife uğrayalım.

Birdenbire aklına gelmiş gibi sordu :

— Az kaldı unutuyordum, sen, ne içersin Aylâ ?

— Ne mi içerim ?

— Niye şaşırıyorsun. Yemekte şarap mı, yoksa bira mı içersin ?

— Yemekte birşey içmek adetim değildir, eğer içmek lâzımsa bira içerim.

— Ben de bunu anlamak istiyordum.

Bu gece için fıçı ile bira getirtmiştik de. Belki sen şarap içersin diye sordum.

Kooperatife girmiştik. Dilek, birşeyler ısmarladı çıktık...

Dileğin evine doğru yürüyorduk.

— Senin bu gün bir durgunluğun var Aylâcığım! birşeye mi sıkıldın, yoksa yataktan kalktığın için mi keyfin kaçtı? Yüzün çocuk gibi, gözlerinin içi mahzunluk dolu. Ama, bu gece seni öyle eğlendireceğim ki, bütün bu neşesizliğin geçecek, keyifleneceksin.

Dileğin kolumdaki elini sıktım. Gülümseyerek yüzüme baktı:

— Bazan yüzün öyle çocuklaşıyor ki Aylâ, senin arkadaşım olduğunu unutuyorum.

Gülüyordum:

— Senin de, hakkımda öyle görüşlerin, düşünüşlerin var ki, ben de seni, arkadaşım, kendi yaşımda bir genç kadın değil, büyümüş, uslu akıllı bir bayan sanıyorum.

O da gülüyordu.

Oturduğu küçük apartmanın önüne gelmiştik. Çantasından bir anahtar çıkarak kapıyı açtı. Küçük antreyi yürüdük. Kendi dairesinin kapısını da açtı. İçeri girdik. Dileğin, minimini evi öyle zevkle döşenmiş ki, içimde bir hasret dolaştı. Kimbilir belki, benim de böyle bir evim, eşyalarım olur. Bol aydınlıkla yıkanan iç içe iki salon, baygın bir çiçek kokusile dolu.

Çini sobanın içindeki odunlar, çıtırdılarla yanıyor. Tatlı bir sıcaklık vücudümü kapladı.

— Paltonu çıkarsana Aylâ!

— Güzel evin, bana okadar büyük bir zevk verdi ki, kendimi unuttum Dilek.

Dilek, gözlerimin içine baktı. Bakışlarında belirsiz bir hüzün bulutu vardı:

— Demek ki çok hoşuna gitti?

— Evinin gecesi, gündüzünden daha güzel. Işıklar, salonlarına tatlı bir hususiyet veriyor. İnsan bu evde, hiç yadırgamadan yaşayabilir; ve öyle sanıyorum ki içinde çok mesut günler geçiyor. Saadet bu evin havasına sinmiş gibi?..

Dilek, büsbütün mahzunlaşmış yüzüme bakıyordu:

— Ne isterdim Aylâ, senin de böyle sevebilceğin bir yuvan olsun.

Onun sözlerine güldüm:

— Kimbilir Dilek, belki olur.

O, cevap vermedi. Büfenin kapağını açmış, tabak çıkarıyordu.

— Sana yardım edeyim Dilek. Evde ufak tefek işler yapardım. Buraya geldiğimdenberi ev işine de hasret kaldım. Bu zevkten beni uzak bırakma.

— Peki öyleyise, sofrayı kur,

— Kaç kişilik olacak?

Dilek, durdu. Parmaklarını bükerek hesapladı:

— Dört misafirim var. Kocam ve ben altı oluyoruz. Sen sofrayı kurarken, ben de mutfaktaki işleri yaparım. Yaşa Aylâcığım, senin gibi misafire can feda.

Dilek, koridorun sonundaki mutfağa girmişti. Çatalları, peçetaları, bardakları büfeden çıkardım. Dört misafir kimler ki acaba? Ustam bunların içinde olsa ne sevinirdim.

Üstü kıristallı masaya küçük örtüleri seriyor, tabakları sıralıyordum.

Bir çeyrek kadar uğraştım. Altı kişilik şık, güzel bir sofra kurmuştum. İç salonda, masa üstünde duran çiçekliği getirerek sofranın ortasına koydum.

— Bıravo Aylâcığım! Ne güzel sofra kurmuşsun; ben olsam bu kadar uğraşmıyacaktım. Misafirlerim benim mükemmel bir ev kadını olduğumu sanacaklar, halbuki bu beğeniş sana ait.

— Kompliman yapıyorsun!...

— Kompliman falan değil hakikat, Aylâcığım ben biraz sokağa çıkacağım. Bakkal istediğim şeyleri hâlâ göndermedi. Unuttular galiba. Ben yokken, misafirler gelirse, sen karşıla.

Dilek, Paltosunu giyerek çıktı. İç salona geçtim. Divanın üstüne uzandım. Bol aydınlık, çiçek kokulu ılık hava, bana tadına doyulmaz bir zevk veriyor. Evin içini kaplayan büyük sessizliği, sobanın çıtırdısı tırmalayor gibi.

Birkaç saattenberi, gönlüme dolup boşalan, çeşidi değişik duygular, şimdi büsbütün başkalaştı, kalbim çarpıyor, gözlerim kapanıyor. Tatlı bir ümit, tatlı bir bekleyiş var içimde.

Bu küçük sessiz salon, bana, dünyanın hiç bilmediğim, uzak bir köşesi gibi geliyor.

(Arkası 32 inci Sayfada)

Klodet Kolberin Hususiyetleri

Filim Direktörü, Onun Üzerinde Yaptığı Ruhî Tetkikleri Anlatıyor.

Klodet Kolber samimî hayatında

Claudette Colbert, «Cleo-patra» flminin yaratıcısı, Holiwut yıldızlarının en garip-lerinden biridir. Onun başlıca karakteri sinirli olmasıdır. Sevimli yüzünden, gayet tatlı ve yumuşak başlı olduğuna hükmedeceğiniz bu artist, son derece inatcı ve en ufak birşeyle sinirlenecek tabiattadır.

Claudette'in bu huyu üzerinde, onun filim direktörü Georgy La Cava bakın neler söyliyor :

«Claudette son derece zeki bir kızdır. onun bu zekâsını, daha ilk karşılaşmamız-da anlamıştım. Yalnız, bir sahnede, bir-denbire asabileştiğini görünce, şaşırıp kal-dım. Aklı başı yerinde birinin, birdenbire böyle sinirlenmesi bana tuhaf geldi. Tabi-atindeki bu garip tezadı tetkik etmek istiyordum.

«Kendisile görüşdükten sonra anla-mıştım ki, Claudette Colbert nazik ve cici bir evlât olarak büyütülmüştü. İşte Clau-dette'in tabiatındaki ikilik buradan geli-yordu. Birçok senelik filim direktörlü-ğümde tecrübe ettiğim gibi, nazik büyü-tülmüş genç kızlar, iyi artist olamazlar. Bunun sebebi kendiliğinden anlaşılır : En ufak bir zorluk - daha doğrusu, en ufak bir hoşnutsuzluk - bütün iradelerini kırar. Yalnız, Claudette'de, bu tabiatını yenen zekâsı vardı. Zekâsı tabiatına galebe çal-dığı zaman muvaffak oluyor; tabiatı ağır bastığı zaman, her zamanki sakinliğinden çıkıyordu.

Fakat, seneler geçtikce Glaudette'ki bu tabiatın ağır basması kayboldu. Bugün o, bu sinir buhranlarını kaybetmiştir. Yal-nız inatçı ciheti durur. Bu da, onun bazı en müşkül rolleri başarmasına, büyük bir amildir.

Claudette'in ta-biatı üzerinde da-ha derin tetkikler yapmak için, bir ruh doktoru gibi çalıştım. Ona bir takım sualler sı-ralayarak sordum. Aldığım cevap-larda onun huyları şu şekilde mey-dana çıkmıştı:

Kendisini bü-yük göstermeyi çok sever. Bu da, küçük görülmek korkusundan ileri gelir. Gündüzleri, kendini hayalâta kaptırarak, saat-lerce daldığı olur. Asabiyet — ilk tahminlerimde ol-duğu gibi — on-da fazlacadır. Bir iş istemek, veya birşey rica etmek onun için ölümdür.

Buna mukabil, Claudette yalnız kalmaktan, tek başına yaşamaktan pek hoşlanmaz. Biraz kıskançtır. Oldukça idea-listtir.

San'atındaki huylarına gelince, bunlara diyecek yoktur. Benim gibi, her stüdyo direktörünün ho-şuna gidecek birçok vasıfları kendinde toplamıştır:

Aldığı role kendisini tamamile verir. (Bunda, inatçılığının da faydasını gördüğümüzü biraz önce söylemiştim.) Son derece amelî iş görmesini sever. Hamarattır, iş yapmağa hiç üşenmez. Hayattan memnundur. Hayat onun için ne bir komedidir, ne bir trajedi: o, hayatı olduğu g[ibi] kabul eder. Giyinmeği pek sevmez. Fazla kalabalıktan da p[ek] hoşlanmaz. Sürünmek ve güzel görünmek te istemez.»

Görüyorsunuz ya: «Claudette Colbert, Holivudun en gar[ip] yıldızlarından biridir» demeğe hakkımız yok muymış?

"Hollywood'un en Güzel Kızı„

Adı verilen: Virginia Bruce, beş sene evlenmemeğe karar verm[iş]

Sinema şehrinin bütün delikanlıları ona: «Hollywood'un [en] güzel kızı» adını verirler. Bu artist: Virginia Bruce'dir. [V]e bu artistin son zamanlarda verdiği bir karar, herkesi hayre[te] - ve telâşa - düşürdü :

Virginia: «Beş sene evlenmemeğe karar verdim» diye il[ân] etti. Genç artist fikirlerini şöyle anlatıyor :

«Âşık bile olsam, beş sene hiç evlenmiyeceğim. Çünkü i[lk] izdivacım, elimde nem var nem yok, hepsini aldı götürd[ü]. Gençliğim, hayat zevkim, hayallerim, arzularım, yapmak istedik[le]rim, hürriyetim.. hepsi mahvoldu. Şimdi, tamire çekilen bir ge[mi] gibi, bir kenarda oturup, bütün aşk hayatından uzak yaşayacağı[m]

(Arkası 31 inci sayfada)

Carole Lombard yeni aşıkı Bob Riskin ile beraber

Evlenir evlen-mez boşanan Carole Lom-bard ile kocası Wiliam Powel.

Norma Tal... dje ile G... gie Jess...

Geçende ... John Gilbe... Norma Tal... je ile çek... eski bir r...

GELECEK SAYIDA:

HOLİVUTTA BÜYÜK BİR MUSABAKA

KUMARA DÜŞKÜN BİR YILDIZ

BU BİR UZUN YOLCULUK Kİ!...

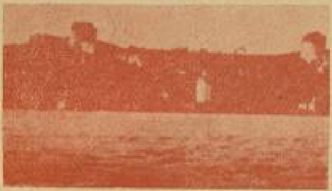

CAHİT UÇUK

N: 2

Ayrılış Sabahı...

Büyük bir gürültü ile gözlerimi açtım. Bulutsuz, pırıl pırıl güneşli göğün altındayım. Yan tarafta kocaman bir sandal var. Öbür yanda kardeşlerim uyuyor.

Neredeyim?

Yatağın içinde doğrularak oturdum. Gözlerime dolan manzara, başımın içindeki karanlığı dağıtıyordu. Tamamile uyanmıştım. Bu uyanışadeğin, şaşkınlıkla, dört yanıma bakıyordum. Vapurun içi, ses ve hareket dolu. Vinçler işliyor. Makinistin emir veren sesi, vinç çengelinin ucuna yük takanların bağrışmaları, eşya taşıyan hamalların «destur!» ları; koşuşanların, gidip gelenlerin ayak patırdıları, hepsi bir araya toplanarak bir uğultu halinde vapurun dışındaki; motor seslerine, vapur düdüklerine, pervane gürültülerine karışıyor.

Yatağımızın bir, iki metre ilerisinde: gocuklu, kebeli, başları külahlı uzun bıyıklı, sakallı bir sürü adam, yere serdikleri koyun postları, ve kilim parçaları üstünde, bağdaş kurmuş oturuyorlar.

İçime bir ürküntü doldu; biz bu kaba saba adamlarla nasıl yol arkadaşlığı edeceğiz?

Yanlarında, içi tıkabasa doldurulmuş heybeler, ağızları kapalı tahta, teneke kutular sıralı.

Etrafıma bakındım. Ne annem, ne babam, ne amcam, ne de dadım görünürlerde yok. İçimdeki korku, birdenbire sinirlerime yayıldı, dişlerim zıngırdayarak titremeğe başladım. Bizi bırakıp nereye gittiler acaba?

Büyük vapur gözlerimin önünde büsbütün genişliyor, ucu olmayan yabancı bir ülkede yalnız başıma kalmış gibi, beni titretiyordu. Yavaşça yataktan çıktım. Kardeşlerim mışıl mışıl uyuyorlar.

Bizim bulunduğumuz küçük güvertenin, büyük güverteye inen merdiveninin kenrınaş giderek, aşağıya baktım.

Kapakları yarı örtülmüş ambarın üstünde bizim eşyalar yığılı, yatak denginin üstünde dadım uzanmış yatıyor. Onu görünce içime tatlı bir sevinç yayıldı. Parmaklıklara tutunarak, merdivenleri koşarak indim. Onun göğsüne atıldım.

— Aman Cahit korkuttun beni.

Onun korkusu, benim üzüntümün ve korkumun yanında hiç kalırdı. Aldırmadım.

— Annem nerede dadı?

Gözlerini oğuşturuyordu:

— Bütün gece gürültüden, yataksızlıktan uyuyamadık. Bir iki saat önce, ben buraya uzandım. Dalmışım. Onlar nerede bilmiyorum.

— Nasıl olur dadı? Neredeler acaba?

— Annen, bir ahbaba rastlamıştı, belki onlarla beraberdir.

Dadım bir dakika düşündü:

— Onlar da bizim gibi, kamara bulamamışlar, ambardalar, ama yerleri rahat, oda gibi bir köşe bulmuşlar, yataklarını yapmışlar, gece uyumuşlar...

— Yanlarına gideceğim.

— Gidemezsin kaybolursun. Ben bile bulamam şimdi. Sen git yerine, nerede ise onlar da gelirler.

Dadımın hakkı vardı. Onu, ambar üstündeki kuş tüyü (!) yatağında bırakarak yerime döndüm. İyi ki dönmüşüm, kardeşlerim uyanmışlar, korku dolu gözlerle etrafa bakıyorlar. Beni görünce sevindiler. Yatağın kenarına oturdum. Küçük kardeşim, yorganı üstünden fırlatarak doğruldu:

— Ben annemi isterim.

Onu kucağıma aldım, kollarını boynuma dolamıştı:

— Cayt abla, — beni öyle çağırırdı — annem denize düşmüştü.

— Ne zaman?

— Rüyamda. Şimdi görmek istiyorum.

Annem, babam kim bilir nerede idiler. Dadım ambarda demişti ama, hangi ambarda. Onları bulabilsem, yahut kendileri geliverseler, ne kadar sevineceğim.

Vapurun kalkış kampanası çalmağa başlamıştı. Güverteyi dolduran kalabalıkta bir kaynaşma oldu. Birçokları merdivenin başına üşüştüler. Kalbim hızlı hızlı göğsüme vuruyordu; içimde büyük bir korku baş kaldırdı.

Ya onlar, bir iş için vapurdan indilerse? Kampanayı duymıyacaklar, vapur kalkacak, biz onlardan ayrı, bilmediğimiz yerlere gideceğiz. İkinci kampana çalıyor.

Kardeşlerim de, benim hislerimi anlamış gibi, merak içindeler. Biribir türlü, biribirini tutmayan düşünce, başımda koşmaca oynuyor. Korkak değilim, fakat koca vapur içinde dadım ve kardeşlerimle kalmak bana büyük bir korku veriyor. Üçüncü kampana, öncekilerden daha uzun çalıyor. Küçük kardeşim, boynumdaki kollarının hıznı biraz daha sıktı:

— Cayt abla, annem gelmiyecek mi?

— Gelecek kardeşim, üzülme sen.

Ona üzülmemeği söylüyorum ama,

kendi içimdeki üzüntü ve korku gözlerime yaş getirmişti.

Merdivendeki son adam gözden kaybolunca, tayfalar ipleri çekmeğe başladılar, Merdiven yukarı kalkmıştı. Herkes kenar parmaklıklara üşüşmüş mendil sallıyor... vapurun merdiven tarafındaki sandallar, mavanalar, çala kürek uzaklaşıyorlar.

Birdenbire, ötmeye başlayan kalın düdük sesi üçümüzü de sıçrattı. Büyük bacanın yanındaki ince sarı borudan fışkıran beyaz buhar, savrula savrula göğe yükselen kara dumana karışıyor.

Vapur ağır ağır dönüyor. Sevgili İstanbul, kendini bir kere göstermek için, etrafımızda dönüyor, sanki.

— Çocuklar, uyandınız mı?

Annemin tatlı sesi, kulaklarımdan gönlüme dolmuştu. Hızla döndüm, annem gülerek bize bakıyor.

— Neredeydiniz anne?

Bu soruyu üç kardeş birden söylemiştik. O, yanımıza geldi. Hepimizi ayrı ayrı kucakladı, öptü.

— Merak mı ettiniz?

— Elbet merak ettik. Sizi, vapurdan gitmiş sanmıştık.

— Vah zavallı yavrucuklarım! Siz uyuyordunuz, ben de babanızla beraber dolaşıyordum. Bizimle yol arkadaşı olan bir dosta rastladık. Uyuyorsunuz diye, onlarla konuşmağı uzattık. Son kampana çalınca yerimden fırladım.

— Babam nerede?

— Aşağıda kaldı. İstanbuldan ayrılıyoruz; belki senelerce Anadoluda kalacağız. Yataktan kalkın da etrafı iyice görün.

Kardeşlerim yataktan, ben de oturduğum yerden kalktık, parmaklıklara yaklaştık. Vapur hızını arttırmıştı.

Tatlı bir sonbahar sabahı içindeyiz. Boğazın karşılıklı kıyıları henüz uykuda.

Anneme birşeyler söylemek istiyorum, fakat dudaklarım kilitlenmiş gibi, açılmıyor. Boğazıma birşey tıkanmış sanki, genzim yanıyor, gıcıklanıyor, gözlerim yaş içinde.

— Cahit, bak Nerimanların yalısı, pencerelerden işaret veriyorlar.

Yalıyı tanıdım; pencerelerden kırmızı renkli örtüler sallıyorlar. Biz de mendil sallamağa başladık. Kanlıcada geçen güzel günlerim gözlerimin önünden geçiyor. Dağlara tırmanışlarımız, oyunlarımız, balık avlamalarımız, kendi yaşımda bir sürü akraba çocuğu.

Yalı küçüldü, kırmızı örtüler birer mendil gibi görünüyor.

Yalının bahçesinde oynarken, önümüzden büyük vapurlar geçerdi. Biz, en tatlı oyunda bile olsak durur, vapurun geçişini, geçtikten sonra da bize yaklaşan dalgaları bekler, duvarlara, parmaklıklara çarpan köpükleri seyreder, üstümüzü ıslatan çırpıntılara kahkahalar atardık.

Gözlerimdeki yaşlar çoğaldı. Belki şimdi, onlar oyunu bıraktılar, içlerinden birini alıp götüren vapura bakıyor, ve çırpıntılara kahkaha atmıyor, aldırış etmiyorlar.

***

İstanbul da, Boğaz da tatlı bir rüya gibi başımın içinde kaldı. Engin sulara açıldık. Sağ tarafta uzak bir kıyı görünüyor. Vapuru yürüten makinelerin sesi, hızla ikiye bölünen suların sesiyle biribirine karışıyor. Sert bir rüzgâr tenteleri şişiriyor, iplerde de ıslık çalıyor.

Başımızın üstünde yakmayan, ılık yüzlü bir güneş var.

Herkes kendi âleminde. İstanbuldan ayrılalı beş altı saat geçti. Yolculuğa alıştık.

Karşımızda oturan gocuklu, kebeli adamlar, içime tatsız duygular vermiyorlar. Hatta onlarla dost bile oldum, konuştuk. Ta iç Anadoluya gideceklermiş.

Öğle vakti, sandık üstünde yemeğimizi daha istekli yedik. Deniz havası iştihamızı artırdı. Bu değişik âlem beni avutuyor, arkada bıraktıklarımı düşünemiyorum.

Vapurun bir başından öbür başına geziyoruz, arkadaşlar buldum. Annem onlarla konuşmama izin veriyor. Yolculuktan memnunum.

***

Vapurun her tarafında lâmbalar yandı. Dün gece, İstanbuldan taşan ışıklar yanında bana karanlık gelen güverte, şimdi içine gömüldüğümüz tek ışıksız deniz ortasında, öyle aydınlık geliyor ki!...

Üstümde kışlık paltom, başımda kenarı kürklü kadife başlığım var. Hiç üşümiyorum. Daha tamamile kış gelmediği halde palto giyişim, bana öyle sevinç veriyorki...

Akşam yemeğini biraz önce yemiştik. Annemden, dadımın yanına gitmek için izin istedim. Merdivenleri iniyordum, arkamdan seslendi:

— Kenarlara gitme, dikkatli ol.

— Peki anneciğim.

Dadım, ambar, üstündeki kuştüyü (!) divanında oturuyor. Etrafına bir sürü hamal, çöpçü kılıklı adamlar toplanmış. O, bunlarla konuşmağa dalmış. Yanına yaklaştığımı görünce sustu. Gülümsiyordu. Sonra yavaş sesle:

— Bu adamlarla konuştuğumu annene söyleme Cahit!.. dedi. Ben de onun gibi yavaş sesle:

— Zaten söylemiyecektim!.. dedim. Annem, bu adamlarla konuştuğunu duyarsa, darılır elbet.

Sözlerim sonuna erince dadım, bir kahkaha attı. Şaşırmıştım. O, şaşkınlığıma büsbütün gülmeğe başladı. Kahkahaları dinince hamallara döndü:

— Cahit; sizlerle tanışırsa çok sevinecek dedi. Acaba rüya mı görüyordum? Bu hamallar ve çöpçülerle konuşursam niçin memnun olacağım?.. Tepede yanan büyük ampulün ışığında iyice görünüyor: Kılıklarının pisliğine rağmen yüzleri tıraşlı, temiz, ve gözleri pırıl pırıl, sonra hepsi de genç.

Yüzlerine, bütün dikkatimle bakarken düşünüyordum. Bunlar ne biçim hamal ve çöpcü? Gözlerinde çöpcü ve hamal bakışları yok.

Birer birer ayağa kalkıyorlardı. Tam altı tane, altısı da uzun boylu. Kaba elbiselerin altında bile vücutlarının, güzel ve kuvetli olduğu belliydi.

Karşımda bir sıra olmuşlardı. Ben şaşarak bakıyorum. Ayaklarını biribirine çarparak, vaziyet aldılar ve bana bir asker selâmı verdiler; başımın içinde bir şimşek çaktı. Bunlar da, babam gibi, isim değiştirerek Anadoluya kaçıyorlardı.

Hepisinin ellerini sıktım. Eski yerlerine oturdular. Ben de dadımın yanına oturmuştum. Dadımın çöpcülerini, hamallarını bir ânda sevmiştim, içlerinden biri sordu:

— Siz nereye gidiyorsunuz küçük abla?

— Orta Anadoluya!.. dedim. Ya siz nereye?

Sıcak ve inandırıcı bir sesle:

— Biz düşmanı yurttan sürmeğe, dövüşmeğe gidiyoruz.

Dediler. Onlarla saatlerce oturdum. Birçok kahramanlık hikâyeleri dinledim.

Cankurtaran kayığı dibindeki döşeğime döndüğüm vakit, içimde büyük bir sevinç ve inanış doluydu. Bu kadar istekle, gönülle dövüşmeğe gidenler, yurttan düşmanı püskürteceklerdi.

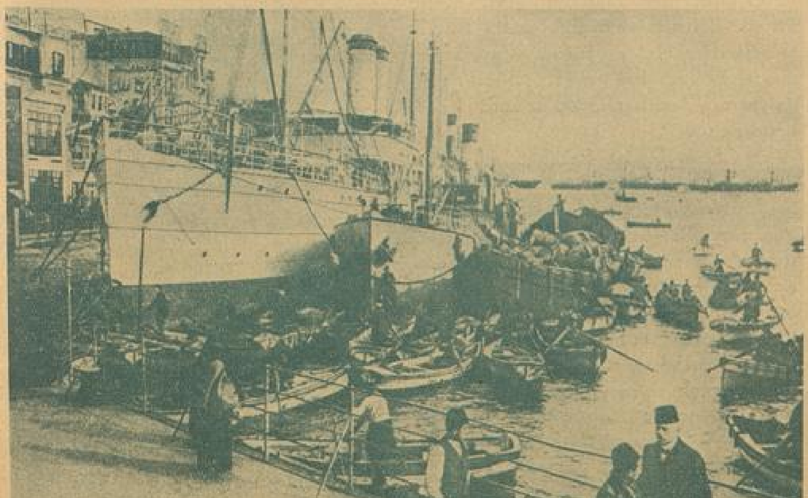

Vaprun merdiven tarafındaki sandallar, çala kürek uzaklaşıyorlar...

3 ODADA 4 KİŞİ

Yazan : VURAL GAYDA

... Robert kalktı, eski nişanlısı Aleks'i kucakladı, öptü. Biraz ileride Jupiter (Aleks'in kocası) cigarasının dumanlarını savuruyordu.

JUPİTER oraya, uzun bir otomobil seyahatinden sonra gelmişti. Fakat, onu, bu otomobil seyahatinde eskidenberi dolaşmış bir adam zannetmeyin. İki sene önce neredeydi? Diye sorarsanız size verilecek cevap şudur: New York'ta evinde oturuyordu. Onun Ethel isminde bir karısı vardı, ve bir karı koca hayatı geçiriyorlardı. Fakat, Ethel kaprislerini son dereceye çıkarmıştı. Evin içi, hep onun zevkine göre döşenilmişti. Ve Ethel evine o kadar bağlı idi ki! bir balık sudan dışarda nasıl yaşayamazsa Ethelde evinden dışarda öyle yaşayamazdı.

Jupiter'de bu evin içinde yaşayamıyordu. Evlilik hayatı onun için cehennem hayatı olmuştu. Kendisi bir muharrirdi. Evde oturup bir satır yazı yazmağa bile tahammül edemiyordu.

Bu geçimsizliğin nihayet çaresi bulundu: Jupiter'le Ethel boşandılar.

Jupiter şimdi, hastalıktan kalkmış bir adam vaziyetinde idi. Kalbinde, kafasında ve vücudünde bir rahatlık hissediyordu. Fakat, buna mukabil duyduğu bir his daha vardı: bir şeyini unutmuş bir adam hissi; onda eksik olan bir cihet bulunuyordu. Bu, alıştığı hayatın kalmaması idi. Sevmediği evinde nasıl çalışamıyorsa, şimdi yine öyle çalışmak için kendinde bir kuvet göremiyordu. Alışkanlığı gitmiş, ona bir kararsızlık gelmişti.

Bu halden kurtulmak için, seyahata çıkmağı düşündü. Bir transatlantikle Avrupa toprağına geçirdiği otomobili ile orada birçok yerler dolaştı; ve en sonra İsviçreye geldi. Les Aiguilles'de, Grand Hôtel du Lac'a yerleşti. Odası göle bakan, balkonlu bir daire idi. Pencerelerinden yüksek Alp dağları görünüyordu.

— Tam benim yerim, diye düşündü.

Burada sinirlerini tamamile kuvetlendireceğini ümit ediyordu.

*
* *

O gün, her zamanki gibi, otelin büyük kavaltı salonuna indi. Küçük masalardan birine oturdu. Çay, kızarmış ekmek ve bal getirtti. Sonra, sandalyasının arkasına yaslanarak kendi kendine:

— Yarın Parise hareket edeceğim, dedi. Bu hayattan bıktım artık!

Jupiter, İsviçreye geleli bir hafta olmuştu. İlk günü burada yaşayacağını umduğu hayatı bulamamıştı. Burası da, şimdiye kadar dolaştığı heryer gibi cansıkıcı idi. Şüphesiz ki, Jupiter'in cansıkıntısı, ruhundaki ezginlikten geliyordu. Fakat, o, mutlak bunu mağlûp edecek birşey arayordu. Şimdi Parise tekrar gitmegi, ve orada bu hayata bir son vermeği düşünüyordu.

Jupiter bu düşüncelerle başını önüne eğmişti. gözlerini yerden kaldırdığı zaman, karşısında bir kadın gördü. Kapının yanındaki bir masaya oturmuştu. O da bal, kızarmış ekmek ve çay istedi. İstedikleri geldi. Fakat, Jupiter, kadının bunları yemediğini gördü. Onları yiyecek yerde üstüste üç cigara içti. Gözleri kapıya dikilmişti. Ve bu gözlerde bekleyen bir adamın sıkıntısı, ümidi okunuyordu. O zaman, Jupiter, bu kadının birisini beklediğini anladı. Yüzünde gittikçe çoğalan neşesizliğe bakılırsa.. beklediği gelmemişti..

Bu, genç bir kadındı, otuzunda yoktu. Uzun boylu, kumraldı. Beyaz bir elbise giymişti. Üzerine de mavi bir kap almıştı. Ve elleri...

Jupiter'in gözleri bu eller üzerinde fazla durdu. Bunlar, güzel denecek eller değildi. Fakat, insana birşeyler anlatan ellerdendi. Jupiter'de böyle konuşan elleri severdi. Bu konuşan

eller ona, bu kadının cevval, hayalprest, şık ve kibar bir kadın olduğunu söyliyordu.

Jupiter kadına daha fazla bakacaktı. Fakat, onun, dışardan gelecek bir erkekle çıkıp gitmesinden korkuyordu. Hemen yerinden kalktı, kadının yanına gitti:

— Sizin yerinize ben müteessirim, dedi. O beklediğiniz adam kimse, çok kaba bir adammış. Bana kalırsa, size onu beklememeği tavsiye ederim. Ben kaba bir adam değilim hiç olmazsa... Kavaltı mı edelim, yoksa çıkıp Sonnenberg'e gidip şöyle bir otomobille dolaşalım mı?

Kadın :

— Saat kaç? diye sordu.

Jupiter kol saatine baktı :

— Tam beş.

— Öyle ise kavaltı edelim.

Garson Jupiter'e yeniden çay, bal ve kızarmış ekmek getirdi. Alçalan güneşin sarı ışıkları büyük camdan giriyordu.

Jupiter, kadının vaziyetini merak ediyordu. Fakat merakını gizlemek istiyordu. Kadına, gezdiği yerleri, gördüğü garip şeyleri anlatıyordu. Epice anlattı. Sonra, kadının kendisini dinlemediğini gördü.

O sırada, yandaki kapıyı açıp salona sarışın bir kadın girdi; ve karşıdaki kapıdan yukarıya çıktı. Jupiter onu takip etmek istedi, fakat buradan nasıl çıkmalı?

Güzel bir yarım saat geçirdiğini söyliyerek kadına teşekkür etti, kalktı. Kadın son olarak Jupiter'e baktı. Jupiter kadının dudaklarının titrediğini farketti. Yüzünde, kırk yıllık bir ahbabtan ayrılırken görülen mana vardı.

Kadın :

— Hani Sonnenberg'e gidecektik? dedi.

Jupiter durdu :

— Gidelim, dedi. Saat sekizde salonda sizi bekliyeceğim.

*
* *

Jupiter, kadının geleceğini pek ummuyordu. Saat sekizi on geçiyordu.

— Geç kaldığıma çok üzüldüm, dedi.

Yemekte konuşuyorlardı. Kadın :

— Sizi görmeden önce, çok müteessirdim, dedi. Fakat şimdi hepsini unuttum, çok memnunum.

Jupiter'de ayni şeyleri düşünüyordu.

— Bize benziyen insanlar bu dünyada yoktur, dedi. Biz neş'e ve sevinç için yaradılmış insanlarız. Teessür bize yakışmaz!

Biraz sonra kadın Jupiter'e uzun uzun baktı, sonra gülümsedi:

—Siz, eserlerinizden birindeki bir kahramana benziyorsunuz.

Jubiter, ona kendisini tanıtmamıştı. Kadın onu nereden biliyordu!

— Demek beni tanıyorsunuz?

— Tabiî, tiyatro muharriri Jupiter Jason.

Jupiter anlatmağa başladı :

— Uzun seneler evli yaşadım. Fakat aradığım kadını bulamamıştım. Ondan ayrıldım. Şimdi sizi bulmuş oluyorum. Bana isminizi söylerseniz ve İsviçre evlenme kanununun istediği malûmatı verseniz...

— Benimle evlenmek mi istiyorsunuz?

— Evet, yarın. Anglican kilisesinde.

— Adım Aleks Bartlett. Stephen B. Bartlett'in kızıyım. Bundan yirmi altı sene önce Long Island'da, Roslyn de doğdum.

Jupiter'in otomobiline bindiler ve Sonnenberg'de ayın doğmasını seyretmeğe gittiler. Otomobilde Aleks :

— Size Robert' den bahsedeyim, dedi.

— Bu gün beklediğiniz adam mı ?

— Evet.

— Beklediğiniz gelmedi. Daha ne düşünüyorsunuz onu?

— Ama ben onu seviyorum.

— Ya!?

— Evet. İki sene önce onunla sevişmeğe başladık... Bir iki ay beraber

(Arkası 29 uncu sayfada)

TARİHÎ TEFRİKALAR KAHRAMANI

ZİYA ŞAKİR'İN YUVASINDA

YAZAN:

YAŞAR SİHAY

Geçen gün, elinde evrak çantasile Ankara caddesinden giderken, yolunu kestiğim bay Ziya Şakirden, (Yarım Ay) için bir röpartaj rica etmiştim. Nazik bir tavırla, Tarihî yazılar kahramanı, beni kabul edebileceği günü ve saati söyledi. Not defterine danışılarak verilen bu randevu, üstadın metodik bir surette çalıştığını, daha bir defa teyit eden bir hareketti. Kendisine teşekkür ederek ayrıldım.

Üç gün sonra, muhtıra defterimin sayfalarını karıştırırken : « Ziya Şakire saat üçte gidilecek» satırları birdenbire beni afallattı. Saate baktım. Üçe on vardı. Üstada söz verdiğim saatte yetişemiyeceğimden korktum. Oturduğu çok sevimli Turan apartmanının merdivenlerini, dörder dörder sıçrayarak çıkıyordum.

Nerede ise tıkanacaktım, buna da razı oluyordum. Çünkü geç kalmakla üstadı boş yere bekletmiş.. değerli yazılarından uzaklaştırmış olacaktım. Kapının zilini çaldığım vakit, karşıma bir bayan çıktı:

— Buyurunuz dedi!...

Dar, fakat oldukça uzun koridorun nihayetinden gelen, Bükreş radyosu spikerinin güzel ve ahenkli sesi, bana yorgunluğumu unutturdu. Anladım ki üstat hazırlanmış, ve radyosunu açarak randevu sahibinin gelmesini bekliyordu. Ufak, fakat ince bir zevkle düşenmiş kütüphanesine girdiğim vakit, Ziya Şakiri, kırlaşmış saçları fakat zinde vücudile masasının başında buldum. İnce kehlibar bir ağızlığın ucunda yanan sigaranın dumanlarını, zevkle savuruyordu. Yazı masasının yüksek köşesinde, Atatürkün pekaz görülen bir resmi bulunuyordu. Bu resmin bir köşesinde de, düzgün bir yazı ile :

[Seni sevmek te bir ibadettir]

cümlesini okudum. Üstat bana yer gösterdikten sonra :

— Memleketin en ağırbaşlı bir mecmuası olan (Yarım Ay)ın emrine amadeyim. Suallerinizi, sorabilirsiniz; dedi. Üstadın (Yarım Ay)a gösterdiği bu alâkaya memnun oldum. Heman sorguya çektim :

1 — Yazı hayatına ne zaman başladınız ?...

Üstat biraz düşündükten sonra :

—Yazı hayatına çok eski başladım. Vefa İdadisinin ikinci sınıfında ve o zamanın tabirile - şiirle başladım. Allah rahmet eylesin Celâl Sahir, İshak Ferara benim ilk şiirlerimi beyenüp takdir ettiler. Bilhassa Hakkı Behiç, beni en çok teşvik edenler arasında idi. Hiç unutmam, şimdiki noter Mithat Cemal ile yanyana otururduk; benimle:

«Şair, şair!» diye alay ederdi. F kat hadisat bana şiiri unutturdu. Şimdi o, memleketin en büyük şairilerinden oldu.

17 yaşında iken «Terakki» mecmuasının baş muharrirliğini deruhte ettim. Dört sene kadar bu gazeteyi yaşattım. Ondan sonra «Hanımlara Mahsus Gazete» de başmuharrirlik ettim. Meşrutiyetin ilânından sonra, büsbütün başka faaliyetlere giriştim. Şunuda söyliyeyim ki gazetecilik bende bir hastalık olmuştu.. hatta Balkan harbinde gönüllü olarak Edirne müdafaasında bulunduğum zaman, bütün mütareke devrini gazetecilikle geçirdim.

Umumî Harp ve onu takip eden senelerde de, Bursada intişar eden «Ertuğrul» gazetesinin baş muharriri idim. Bursanın sukutundan sonra, Sıvasa çekildiğimiz zaman, orada çıkan «Mücadelei Milliye» gazetesine de hizmet ettim. Bugünkü tefrikacılık hayatıma gelince: takriben beş sene önce başlamıştır. İlk tefrikam Vakit gazetesinde (Meçhul Asker) eserimdir. Bu eser: Edirne muhasarasının, günü gününe not ettiğim hadiselerinden mürekkeptir. Ve Edirne muhasarası fecayiinin, en doğru ve en kuvvetli bir tarihidir. İkinci tefrikam Son Posta gazetesinde çıkan (Kan Dalgası) ismindeki yazımdır. Bu da en kuvvetli vesikalara istinat eden ve İstanbuldaki Ermeni vukuatlarını - romantize bir şekilde - gösteren yazılardır. Asıl üçüncü eserim çok dikkate şayandır. Bu da «Yeni Gün» gazetesinin ilk nüshasile başlayan Bektaşilik ismindeki eserdir. Bektaşiliğin eski Türk dilinde alınan arap dini ve akidelerile hiçbir alâka ve rabıtası olmadığını, bütün delaili ile ortaya koyan bu eser; çok büyük bir rağbet görmüştü. Garibi şudur ki: tarikat mes'eleleri için Menemende bir takım yobozlar asılarken, bu eser bana üç defa temdit ettirilmiş idi. Bu da; Cumhuriyetin bitaraflara karşı gösterdiği dürüst prensibe bir misal teşkil edre. Artık bundan sonra tefrikacılık bana ümit varmişti. Benim için, bütün hayatımı bağlayacak güzel bir meslek ve geçinme yolu haline gelmişti. Beş sene zarfında 35 cilt eser yazdım. Bunların içerisinde « Abdülhamit » , «İttihat ve Terakki» yazıları nasıl tutuldu ise; bugün de «Saltanatın son günleri» ayni derecede kar'i kazanmıştır.

2 — Tarihî vesikaları nasıl toplarsınız?

— Bu sualinize cevap almak için, masamın üzerindeki yığın yığın mektupları görmeniz kâfidir. Her sahada çok kuvvetli dostlarım vardır. Bunlar vesika top-

Üstad yazıcımıza hayatını anlatıyor!

Üstad Ziya Şakir ile öğretmen olan hayat arkadaşı, yeni aldıkları sevda kuşunun kafesi önünde

lamak hususunda benden ziyade çalışır ve bana çok yardımda bulunurlar. Bunlara çok müteşekkirim. Fakat, asıl kalbimdeki sonsuz şükran, doğrudan doğruya ve münhasıran karilerime aittir. İşte şu gördüğünüz mektuplar, bunun en büyük misalidir. Karilerim daima bana bildiklerini yazarlar. İkaz ederler. Vesika tedarik edebileceğim yerleri gösterirler. Eğer benim yazılarımda bir muvaffakıyetim varsa, bu muvaffakıyet benim şahsıma değil, bilhassa dostlarıma ve karilerime aittir.

3 — Elinizde mevcut ne gibi tarihî vesikalar ve kitaplar vardır?..

— Elimde, övünerek diyebilirim ki, Abdülhamit devrinden, Cümhuriyetin ilânı gününe kadar geçen hadisatın, en mühimlerine ait birçok vesikalar, dosyalar ve çok zengin bir resim kolleksiyonu ile, değerli kitaplar vardır. Başta beşinci Sultan Murat olmak üzere, Abdülhamidin.. onun mühim vükelasının, saray erkânının.. İttihat ve Terakki ricalinin.. Hürriyet ve İtilâf adamlarının el yazıları; hayatlarının mahrem kısımlarını ihtiva eden hatıra defterleri; 31 mart vak'asının bütün mahrem telgraf muhaberatı; Balkan harbine ait mühim ve mahrem birtakım muhaberat ile siyasî hadisatı ihtiva eden birçok notlar; Umumî Harbe ait dosyalar, millî mücadelenin muhtelif safahatına ait bir hayli vesika, hatıralar ve ilâh vardır.

4 — Yazı masanızda çalışırken, dimağınızda canlanan büyük tarihî simalar kimlerdir?

— Kimin canını tahlil ediyorsam, onunla, elle tutulacak ve gözle görülecek derecede ruhen temasa gelirim. Adeta onu söyletir, ve söylediklerini işitirim.

5 — Eserlerinizin çok muvaffakıyet kazanmasını neye atfediyorsunuz?..

— Doğrusu, eserlerimin muvaffakıyet kazanıp kazanmadığında, henüz mütereddidim. Eğer siz, yazılarımda muvaffak olduğumu tahmin ederek bu bu suali soruyorsanız, size şu cevabı vereyim:

Halk hakikat istiyor; ve benim kari kütlem de, benim hakikate istinat ettiğimi biliyor. Eğer tahayyül ettiğiniz muvaffakıyet bir hakikat ise; bu hakikat yazılarımın hiçbir tesir altında kalmayarak hak ve hakikat üzerinde yürümesinden başka bir şey değildir. Şimdiye kadar, menfaatleri sektedar edilen birkaç mektup sahibi müstesna olmak üzere, yazılarımı hiç kimse tekzibe kalkışmadı. Karilerimin mektuplarını (bilhassa aleyhimde olanları) büyük bir dikkat ve ehemmiyetle saklamak âdetim olduğu için, bunları istediğiniz gibi tetkik eder ve hükmünüzü verebilirsiniz..

6 — Nasıl ve ne zaman çalışırsınız?..

— Yaz ve kış, masama randevu vermiş gibi, gece tam saat dörtte onun başında bulunurum. Refikam uykudan kalkıncaya kadar, fasılasız yazarım. O, odama girdiği dakikadan itibaren yazmak hitam bulmuştur. Gündüz pek seyrek çalışırım. Ancak mürettiphaneden enseme topuz dayandığı zaman.

7 — Ayni zamanda, iki üç yazı yazıyorsunuz, size bu güç gelmiyor mu?...

— Bunun cevabını size bir hikâye ile vereyim: Çiviye sormuşlar: «Bu tahtaya nasıl girersin?..» O da cevap vermiş: «Ensemdeki çekice sor!». Arif olan anlar.

8 — Yazılarınızın birer suretlerini saklar mısınız?.

— Hayır; yazdığım dakikadan itibaren yazılarım ile alâkam kesilir. Yazdığım yazıların bir satırını dahi okumağa tahammülüm yoktur. Bunları karım okur, tetkik eder. Bazı yarım çıkmış kelimeleri düzeltir. Ve derhal matbaaya gider. Onun için ilk kariim, ve bu suretle yardımcım olan karıma da kalbimde çok derin bir şükran vardır. Bazan bir fikir, veya bir cümle için kavga ederiz. Pençe, pençeye geliriz. Biribirimizi teçhil ederiz. Kırk sekiz saat dargın dururuz. Sonra da bir usulü hakimane ile barışırız.

Saatlerdenberi üstat ile konuşurken, gözümü ve fikrimi işgal eden, ve orta halli bir oyuncakcı vitrinini andıran, masanın üzerindeki oyuncaklar nazarı dikkatimi celbetti. Ve bilâ tereddüt şu suali sormak cesaretini duydum.

9 — Masanızın üzerindeki bu oyuncakların sırrü hikmeti nelerdir?..

— Bunlar benim ayrı, ayrı maskotlarımdır. Ve hepsi birer hatıradır. Meselâ şu en başta yukarıda Atatürke sayılmış olan maskot, şimdi Londra sefiri olan bay Fethi tarafından hediye edilmiştir. Onun altındaki maskot ta yine, karilerimden eski bir hanımefendinin hediyesidir. Ortadaki, geçen sene plâja gittiğimiz zaman, karım tarafından hediye edildi. Altında gördüğünüz sekiz tane yavru, bizim mahallenin çocuklarının hediyeleridir. Kaplumbağa, kalem yontmak için bir dostum tarafından verilmiştir. Fili, refikamın arkadaşlarından bir bayan öğretmen hediye etti. Ha!. vücudü öküz, başı eşek olan bu mahlûka gelince, bunun adı (Bilâderdir). Görüyorsunuz ki kendi kendine başını sallar. Buna danışmadan hiçbir iş yapmam. Eğer, sorduğum suale başını sallar da cevap verirse, o işi yaparım. Bu da Bay Fethinin hediyesidir. Sonra avcıya yatmış asker, top, tavuk, horoz ve kedi bütün bunlar birer düğün hatırasıdır. Ve benim en samimî arkadaşlarımdır. Gecenin derin sessizliklerinde, herkes tatlı tatlı uyurken ben, bu ak saçlarımla şu masanın başında oturururum. Fikrimin bunaldığı zamanlar, bunlarla konuşurum. Bunların hepsinden ayrı ayrı birer ruh ve birer heyecan duyarım. Meselâ: şu kurşun parçasından olan top, askerliğe ait bir yazıda gözüme iliştiği zaman, bende derhal bir heyecan husule gelir.

10 — Refikanız da bunları sizin gibi sever mi?

— Vallahi, karım hayvan aşıkıdır. Meselâ: bir köpek, güzel bir kedi, herhangi bir kuş, karımın en samimî sevgilisidir. Beni, bunların hangi zümresine dahil ederek sevdiğini, kat'i olarak bilmiyorum. Meselâ: şu gördüğünüz muhabbet kuşlarını, geçen gün yirmi beş liraya satın almış. Aman yarabbelâlemin!.. Bu feci alış verişi bana anlattığı zaman, Çenberlitaş bizim apartmanın üzerine yıkıldı zannettim. Fakat derhal ellerine sarıldım. Ah karıcığım!... okadar büyük isabet etmişsin ki.. hakikaten benim de bu muhabbet kuşlarına ihtiyacım vardı. Bilhassa teşekkür etmeye mecburiyet hissettim.

11 — Muayyen itiyatlarınız var mıdır?

— En büyük itiyadım intizamdır. Meselâ: şu gördüğünüz cigara tablasını,

(Arkası 29 uncu sayfada)

HİTLER SÖYLÜYOR!

Hitler, Nürembergte Şarlman'ın kılıcını kuşanmıştı.....

Alman ordularının Rene girmesi, Lokarnoda imza edilen bir muahedenin yırtılması, bugün bütün dünya diplomatlarını, uğraştıran, günün en mühim ve heyecanlı bir mes'elesi olmuştur.

Alman devlet reisinin seçim dolayısile birçok şehirlerde söylediği nutuklar, her tarafta ve bilhassa Fransa ve Belçikada derin akisler uyandırmış; diplomatları derin düşüncelere, askerî erkânı da büyük hazırlıklara sevketmiştir.

İşte böyle tarihî ve hayatî bir zamanda, Alman devlet reisinin ağzından çıkacak herbir kelimenin, çok büyük bir kıymeti vardır. Bir Ameriken Magazin aytarı, Hitlerle görüşmeğe ve kendisinden Almanyanın neler istemekte olduğunu öğrenmeğe muvaffak olmuştur. Ameriken mecmuasında çıkan bu görüşmeyi, naklediyoruz:

«Hitler gibi, dünya tarihine ve mensup oldukları milletin tarihine giren şahıslar, haklarındaki siyasî mütaleamız ne olursa olsun, bizde, hiçbirimizin uzak kalamıyacağımız bir merak uyandırırlar.

Hitlerin, beni kabul etmeğe ve bir mülâkat vermeğe muvafakat ettiğini öğrenince, duyduğum meslekî sevinç, yerini derhal şu düşünceye terketti:

— Onun nasıl bir adam olduğunu, nasıl söz söylediğini göreceğim; ve belki de halk kütleleri üzerindeki garip tesirini anlıyabileceğim... Ayni zamanda, Avrupalılar, ve bilhassa Fransızlar için hayatî bir ehemmiyeti haiz olan meseleler hakkındaki düşüncelerini de belki öğrenirim.

Hitlerin çalıştığı ve yatıp kalktığı Wilhelmstrassedeki saray, yeni Almanyanın demokratik sadeliğile uygun bir şekilde, basit yapıda ve basit döşeli... Geniş ve beyaz bir merdiven, bir koridor, tenha salonlar ve nihayet şefin odası.

Çok beklemedim. On bire beş kala gelmiştim ve tam saat 11 de, ziyaretim kendisine haber verildi. İntizar odası modern ve rahat koltuklarla süslü. Bu koltuklardan birine otururken, bundan birkaç ay önce Musolininin huzuruna çıkışımı hatırladım. Duçenin beni çağırmasını, kolleksiyonların ihtişamı ve tahtadan gotik sandalyelerin huşuneti ortasında beklemiş, İtalyan diktatörünün huzuruna çıktığım vakit, onu, benden otuz metro uzakta, masasile pencerenin arasında ayakta bulmuştum. Burada öyle değil, herşey basit.

*
* *

Hitler bana doğru, elini uzatarak yürüyor. Fotoğrafın koyulaştırdığı gözlerinin maviliği, nazarı dikkatime çarpıyor. Resminde görüldüğünden büsbütün başka türlü olan bu adamın, konuşurken aydınlanan yüzünü, böyle zekâ ve enerji dolu görmeği tercih ediyorum. Ve şu anda onun halk üzerindeki tesirini anlıyorum.

Gece, trende, bir düzine kadar soru hazırlamıştım. Nekadar tehlikeli olurlarsa olsunlar, bu soruları sormağa karar vererek başladım:

— Fransızlar, herşeyden ziyade harbden korkuyorlar. Almanyanın, haricî siyasetini, barış taraftarlığı esasına istinad ettirdiğini sizin ağzınızdan dinlemek isterim.

Yüzüne dikkatle bakıyorum. Bir saniye düşünüyor. Sonra, kat'î bit konuşuşla:

— Barış taraftarlığının iki manası vardır, diyor. Bu sözün Fransadaki değeri, bizdekinin aynı değildir... Biz, yaşamak hakkını kaldırmak manasına gelen bir barışçılığı tanıyamayız.

Kelimelerini daha belli etmek için bir ân duruyor, sonra devam ediyor:

— Barış taraftarlığı, bizce her milletin yaşamak hakkına malik olması esasına istinad edebilir. Yaşamak diyorum, tenebbüt etmek değil. Sulhu tesis etmek istiyen, önce milletlerin hakkını bilmelidir. Bu esas dahilinde, hiçbir Alman yoktur ki harbe taraftar olsun. Son harp iki milyon nüfusumuzu öldürdü, yedi buçuk milyon malûl bıraktı. Muzaffer bile çıksaydık, o zafer nekadar büyük olursa olsun, bu kadar fedakârlığa değmezdi.

Bugün hangi devlet adamı vardır ki, harb vasıtasile toprak fethini istihdaf etsin?. İki milyon nüfuslu bir vilâyet elde etmek için iki milyon insan mı öldürmek lâzımdır? Esasen böyle bir hareket, bizim için, saf, kuvvetli, seçme iki milyon Almanı feda edip, tamamen Alman olmıyan muhtelit bir halk kütlesi kazanmak demek olur. Beşer mantığı, toprak harbine aleyhtardır.

Muahedeler nasıl tadil edilebilir?

— Alman efkârının Versay, hatta Lokarno muahedelerine isyan ettiğini biliyorum. Fakat herkesin muahedeleri tadil lüzumuna kani olduğunu farzetsek bile, başka milletlerin menfaatine dokunmadan bu iş nasıl yapılabilir?

— Versay muahedesi iki netice vermiştir: Birincisi bir toprak zaferidir. İkincisi manevî bir zaferdir. Arazi meseleleri münhasıran milletlerin ekonomik ihtiyaçlarına bağlıdır. Fakat manevî noktadan, bir milleti, devamlı bir küçüklüğe ve hakarete maruz bırakmak imkânsız ve gayriçaizdir. 1870 muahedesi yalnız toprak zaferi kazanmakla iktifa etmiş ve Fransanın maneviyatına hürmet göstermişti. Bir milletin şahsiyetini küçülten her fiil, olsa olsa mağlûb tarafta kin ve nefret, galip tarafta emniyetsizlik uyandırır. İnsan, gerek ferdi gerek millet sıfatile yaşamak hakkına sahibdir.

Hitler selâm vaziyetinde

— Şu halde Versay ve Lokarno muahedeleri hakkında ne yapmak lâzımdır?

— Beşeriyetin vicdanı, menfaatlerin ve partilerin fevkinde olarak, adalete ulaşmalıdır. Her milletin, kendi topraklarında: dinî, tarihî, âdetleri ve ekonomik varlıklarile yaşamağa hakkı vardır.

Bir milleti diğer milletler aleyhine imtiyaza sahip kılmak, beşeriyetin muvazenesini bozacağı için saçmadır.

Size bir mukayese yapacağım: İşçilere, köylü aleyhine olarak imtiyaz veren bir kanun, işçi aleyhine olarak köylüyü himaye eden kanun kadar yanlıştır. Ne müstehlik, ne tüccar, ne sermayedar, ne ecir tarafını iltizam etmemeli... Umumun tearuz eden menfaatleri arasında muvazene temin olunmalıdır.

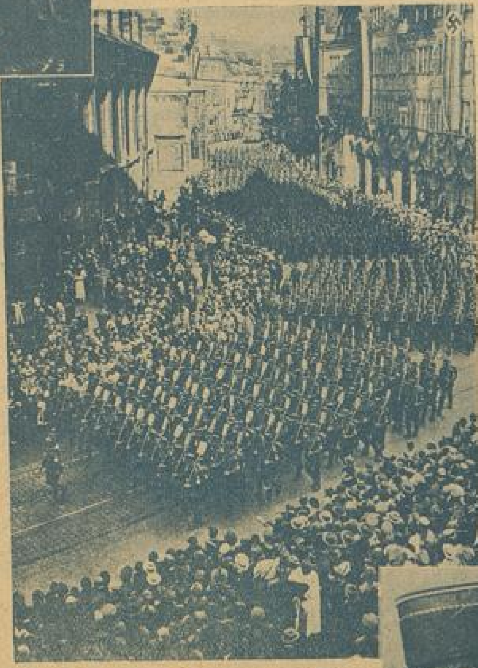

Alaman askerleri Renin gayri askerî topraklarına giriyor.

İktisadî hususlarda bir tek akide vardır: O da, akide olmamasıdır. Hususî teşebbüste eksiklik varsa, onun yerini devlet doldurmalıdır. İçtimaî gerginlikler bizde grevlerle tanzim edilmez, çünkü umumun menfaatini ele alan bir hükümet, içtimaî asayişi temin etmekle mükelleftir.

Arsıulusal siyasette de, sulh ancak muvazeneden, yani adaletten doğar.

Bu sulhu tesis etmek için bulunacak usullere gelince, herkes bu işe insanî vukuf ve zekâ ile iştirâk edecek olursa, bunlar da kolayca bulunabilir.

Alman nüfusu 68 milyondur. Yemek, giyinmek, barınmak, yaşamak istiyen 68 milyon mahlûk... Dünyanın hiçbir muahedesi bunu değiştiremez. Dünyaya gelen çocuk, süt istemek için ağlar, süt içmek onun hakkıdır. Bir devlet reisi, milletine, muhtaç olduğu şeyi vermek mecburiyetindedir.

Almanya ve müstemleke ihtiyacı

— Bu noktada çok mühim bir meseleye temas ediyoruz. Almanyada takib edilen nüfus fazlalığı siyaseti yüzünden, nüfus lüzumundan fazla artacak, harblere sebep olacaktır. Ekmeksizlikten şikâyet ediyorsunuz, ayni zamanda fazla nüfus istiyorsunuz.

— Beşeriyet, azçok istidat sahibi milletlerden teşekkül eder. Meziyetleri itibarile imtiyaza sahib olması lâzım gelen milletler arasında, hayatları tahdid edilmiş olanlar vardır. Halbuki daha iptidaî olanlar da var ki, ellerinde, işlenmemiş geniş arazi bulunmaktadır. Avrupa milletlerini, ilk saydığım milletler arasına koyuyorum.

Bu noktai nazardan, biz Avrupalıların, bazan ihtilâf içinde olmakla beraber, müşterek menfaatler karşısında müttehid bir aile teşkil ettiğimizi zannediyorum.

— Almanyanın nüfus fazlalığından dolayı mı müstemlekeye ihtiyaç hissediyorsunuz?

— Siz öyle düşünmüyor musunuz?

— Bu gayeyi pratik bir şekilde, nasıl elde edebilirsiniz?

— Diğer milletler bu muvazene, ve adalet mefhumunu kabul edecek olurlarsa, maddî teferruatın halli çok kolay olur. Halihazırda beni alâkadar eden şey, milletlerin, herbirinin en iyi tarzda yaşamasını temin için, muzmer fikir gütmiyerek, hüsnüniyetle elbirliği etmeleri fikrinin bütün dünyada uyanmasıdır.

Tekrar ediyorum, Almanyanın ve Fransanın yaşaması için, ve beşeriyetin menfaati namına, Avrupanın refahını temin etmek lâzımdır.

Anschluss Davası

— Anchluss hakkında ne düşünüyorsunuz?

— Burada hiç kimse bununla meşgul olmaz. Viyanada dahilî siyaset işleri için belki bir heyulâya ihtiyaç vardır. Fakat Almanyada Anschluss mevzuubahis değildir.

Rene asker sokmak meselesi

— Ren vilâyetlerine giren askerin geri alınmaması vahim neticeler doğurabilir mi?

— Komşularımız, itidalle, hak ve adalet dairesinde düşündükleri müddetçe bundan vahim neticeler çıkmayacaktır. Eğer nüfusu 70 milyona yaklaşan Almanyayı yaşatmak istemezlerse, Almanlar yaşamak için ölmeği çok güzel bileceklerdir.

Hitler ordunun büyük subaylarile konuşuyor.

O, BİR GÜNAHKÂR DEĞİLDİ

★

— Hemşerim! sen yaşamalısın. Memlekete ve bütün hemşerilere bunu öğretmelisin: "Türke, Türkten gayri kimse yâr değildir. Dindaş, kardeş diye koynumuza soktuğumuz her mahlûk, yılan oldu, bizi ısırıyor„.

Doktora kendimi müdafaa edeceğimi sözverdim. Yaşamak azmimin tazelendiğini anlattım.

Bir hafta sonra hakikaten divanharbe çağrıldım. Etrafımı iyi görüyordum, vücudum da kuvvetli idi. Salona girrer girmez divanıharp heyetinin yüzlerine dikkat ettim. Ortada oturan reis, halis bir Türk askeri idi. Yanındakinin birisi de Türktü. Öbür âza şüpheli görünüyordu. Hasılı isticvap başladı. Ben eskisinden daha heyecanlı, ve daha acı bir lisanla vak'aları birer birer sayıyorum. Artık hâdiselerin tahlilinde, arapların oynadığı rolü.. en mâsum ve sakin bir insanı dahi çıldırtabilecek muamelelerini anlatıyordum. Sesim o kadar dik ve heyecanlı.. o kadar keskindi ki, kimse sözümü kesmedi. Hepsini söyledim. Ben sözümü bitirdikten sonra reisin yüzüne dikkatle baktım. Gözleri yaşlanmış gibi idi. Bana, acıyor gibi geldi. Öbür âza da böyle idi, fakat üçüncü âza, kapkara kararmış bir çehre ile somurtuyordu.

Müddeiumumî mevkiinde oturan birisi de, pek iyi bir kimseye benzemiyordu. Eski cürümlerime zamimeten memleket halkının arasına nifak serptiğimi; Araplık ve Türklük güden bir ihtilâlcı olduğumu ileri sürerek, eski cezanın tastikini istedi. Ben buna da gayet sert ve acı bir cevap verdim: Hapisaneye girinceye ve arap gardiyanlarla, arap zabitler eline düşünceye kadar; böyle bir fikir beslemediğimi; ve fakat bundan sonra bunun doğru olacağını hiddetle söyledim.

Heyet çekildi. Bir saat sonra avdet etti. Ve bana şu kararı tebliğ eyledi:

"Hapisanede bulunan efradı tahrik ve teşvik eylediği sabit olamadığından bu noktadan beraatine; ve fakat Araplık ve Türklük gibi muzır fikirlerle mütehalli olduğundan ve bunu aleniyete vurduğundan, askerî ceza kanununun bilmem hangi maddesi delâletile umumî ceza kanununun bilmem hangi maddesine tevfikan, mülkiye hapisanelerinde mevkufiyetim ikmal olunmak üzere, mülkiyeye devren teslim olunmama; ve askerlik hizmetimi mevkufiyetimin sonunda yapmama„ karar verilmişti. Ben, zaten ebedî kürek cezasile hidematı şakeye mahkûmdum...

İş bitmişti. Beni İstanbula gönderdiler. Umumî hapisaneye koydular.

Aradan üç ay geçmişti. Hidematı şakke mahkûmlarını yol inşaatına sevkediyorlardı. O arada ben de gönderildim.

***

Tam bir buçuk sene olmuştu. Dünya yüzüne yeni gelmiş bir insan gibi, sersem ve şaşkındım. Bugüne kadar ne Elmastan bir haber almış, ve ne de ben ona bir haber yollayabılmiştim. Hür bir hava ile ciğerlerim dolunca bulunduğum şehrin postanesini aradım buldum. Fakat hiç düşünmemiştim ki telgraf ve mektup gönderecek paraya değil ya, bir tek meteliğe dahi malik değildim.

Kimseden de isteyemezdim. Parmağımda, Elmasın verdiği altın bir yüzük vardı. Onu avucuma alıp düşünmeğe başladım. Elmasın bende kalmış olan bu biricik hediyesini de, bu yolda verecektim. Ondan bir haber alırsam veya sağlığımı ona bildirirsem, bundan daha iyi birşey olamazdı. Ben, elimdeki yüzükle meşgul olurken yanıma bir yahudi sokuldu:

— Hayırola asyer (asker) arkadaş ?.. bir sıkintin (sıkıntı) olacak galiba!. Yel bakalum herşeyin bir çaresi bulunur.

— Neyin çaresi bulunacak bazirgân? al şu yüzüğü de bana bir telgraf parası ver. Birgün param olursa, gelir iki kat parasını vererek yine ben alırım; dedim. O biraz yüzünü ekşiterek:

— İyi amma kuzum, bu ancak on kuruş eder. Ben sana asker olduğun için onbeş kuruş vereyim.

Yahudiyi yakasından tutarak, şiddetli bir sademe ile sarstım.

— Utanmaz herif, Allahtan korkmaz yahudi. Öyle ise yanıma neden geldin? diye bağırdım.

Nihayet, su içinde beş lira eden yüzüğü, yetmiş beş kuruşa yahudiye verdim.

Ve Elmasa şu telgrafı çektim.

. . . . *Elmas hanıma*

Sıhhatteyim Vardığım yerden mektup yazarım. Askerim hiç merak etme."

Demir

***

Amele taburunda bin kadar Türk neferi var. Taburun kumandanı arap bir binbaşı, yüzbaşıların kimisi arnavut, kimisi çerkes, kimisi yine arap; bir iki malûl mülâzım var. Onlar da kendi derdleri ve kendi vaziyetlerile meşgul; beş on tane de ihtiyat zabit namzedi bulunuyor. Fakat bunlar da rum, er-

Büyük Harpte Osmanlı ordusu zabitleri müttefiklerile haritayı tetkik ediyorlar..

◆

№ : 10

YAZAN:
CEMAL ATAÇ

◆

meni, yahudi; hasılı taburun efradından başka Türk olan kimse yok.

Fena halde canım sıkılıyordu. Herifler, efrada asla insan muamelesi etmiyorlar... öyle küfürler, öyle dinsiz imansızca zulûmlar yapıyorlardı ki; bunları çekmeğe değil ya, görmeğe dahi tahammül edilemezdi. Mamafih, ben göze görünmemek ve kimseye ilişmemek, kimseden de söz işitmemek için mümkün olduğu kadar uzak yaşıyor, verilen her işi canla başla yapıyordum. Her ne olursa olsun birşeye karışmıyor; hatta, geceleri çadırlarda ve koğuşlarda yapılan dedikodulara bile iştirak etmiyordum. Efradın pekçok ıstırabı vardı. Ekmekleri muntazam verilmiyor, hele sıcak karavana haftada ancak bir iki gün çıkıyordu. O da, kurtlu ve pis kuru bakla ile bulgurdan ibaretti. Bu basit ve hiçten gıda ile günde on saat çalıştırılıyor, bol bol da küfür ve dayak savruluyordu. Neferler, geceleri dertlerini biribirlerine döküyor; uzun uzun proğramlar yapıyorlardı. Kimisi vuralım kıralım diyor, kimisi de kestirme çare olarak firar etmeyi münasip buluyordu. Pek tuhaftır: "Firar sözü„ taburda tek tük bulunan gayri Türk kimselerin ağzından çıkıyor, Türk olan efrat bunu kabul etmiyor: "Muharebe zamanında askerlikten kaçmak ayıptır, bu olmaz„ diyorlardı. Ancak, hergün ve gece konuşulan söz bu vadiden çıkmıyor, çekilen işkence ve azap ta bu fikri körüklüyordu. Nihayet bir sabah yirmi kişinin yokolduğu anlaşılıyor. Artık firar başlamıştı. Gidenlerin geri dönmediğini, yakalanmadığını görenlere de bu yol kolay gelmişti. Haysiyet ve izzetinefsini düşünenler yavaş yavaş firara yüz tutmuşlardı. Ben, hiç kimse ile anlaşmıyordum. Hatta konuşmuyordum bile.

Birgün bir ermeni zabit namzedi beni yanına çağırdı. Ona selâm verip karşısında durmak dahi beni hayliden hayliye muazzap etmişken, herif bana:

— Seni yanıma emirber alacağım. Bana iyi hizmet eder misin? demez mi?

Tabii hiç düşünmeden:

— Hayır, ben hizmet yapamam, elimden gelmez, beceremem; dedim.

— Yoo!... Ben seni tetkik ettim, temiz bir adama benziyorsun. Her halde beni memnun edebilirsin. Mutlaka emirber olacaksın. Gel sana eşyalarımı ve yerimi göstereyim. Hem de bu ağır amele işinden kurtulmuş olursun.

— Hayır; dedim. Ben yapamam. Siz başka birisini alınız.

Ermeni, kudurmuş bir köpek gibi gözlerini açtı. Üzerime yürüdü, elini havaya kaldırdı.

Bu ânda içimde yeniden bir inhidam vukua geldi. Vücudumu buz gibi bir ürperme kapladı. Eğer herif tokadı indirirse, ben de onu mutlaka ayaklarımın altına alırdım. Artık bu defa ya ipe çekilirdim, veyahut ta ben de firara mecbur olurdum.

Bereket versin vuramadı. Fakat kaba bir küfürle:

— Defol haydi itoğlu it. Zaten Türke iyilik yaramaz!...

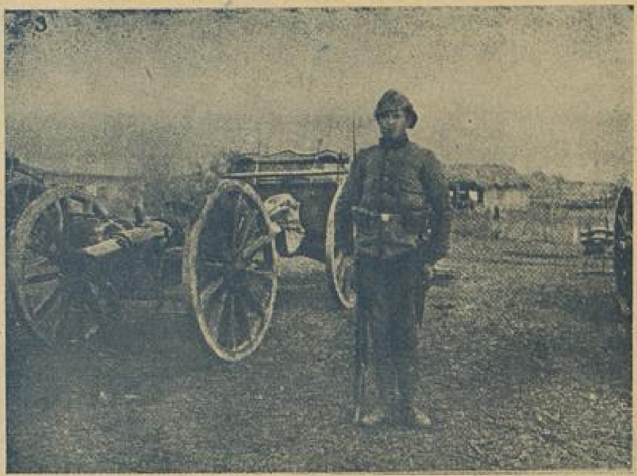

Büyük Harpte: Sahrada topları bekleyen fedekâr bir Türk askeri

Diye de yüzüme karşı bağırdı:

«Hey Allahım! dedim; bu temiz soylu Türk milletinin başına gelen bu felâket nedir? Memleketin öz sahibi olan Türk, bu bir sürü muzır haşerenin elinde ne hale geliyor? bir kere bak da insaf et!..». İçimden, devlete de, padişaha da, hükümete de, hükümetin başında bulunanlara da lânet ediyordum.

Bütün gün düşündüm. Bu ermeni bana da kancasını takmıştı. Her halde kinini doyurmak için, bana başka türlü de hakaret yapacaktı. Nasıl korunmalı, ve nasıl çekinmeli?.. bir belâya girmemek için ne yapmalı?...

Ertesi sabah erkenden bir onbaşı beni alıp, bir arap yüzbaşının yanına götürdü. Bu herif de yüzüme dik dik baktıktan sönra:

— Şek «çek» bu çizmayı ayı oğlu ayı!

Çizmesini henüz giymiş olan bu adamın da maksadı bana hakaret etmekti. Aldırmadım, yüzüne de bakmadım. Çizmesini çekmek üzere eğildim. Başıma ânî bir tekme indirdi, yere yuvarlandım. Bütün kanım beynime hücum etti; ve bütün kara şeytanlar içime doldu. Yerimden fırladım. Parmaklarım demir gibi katılaştı; bir yumrukta gebertivermeği düşündüm. amma, yine sabrettim. Fakat çehrem çatıldı.. hiddetim, burun deliklerimi zorluyordu.

— Ne oldun ulan köpak oğlu köpak! Artin efendinin emirberliğini kabul etmedin; bana da mı karşı koyajaksın? Söyle?.. Seni bir köpak gibi sabah akşam böyle yaparım!...

— Bey! dedim; Allahtan korkmalısın!.. Kanun, nizam böyle emretmiyor: beni şahsın hizmetine kimse icbar edemez. Ben istemiyorum, neden bunun için bana hakaret ediyorsun?

— Vay pezevenk vay? Hâlâ...

(Yüzümde acı bir kırbaç şakladı. Bir, bir daha, bir, bir daha!...)

Hâlâ itiraz ediyorsun öyle mi? Al, al, al...

Taş kesilmiştim. Ne bir hareket, ne de bir söz söyleyemedim. Yerime döndüm. Ağlamamak, ve öfkeden çatlamamak için çok zor çektim. Ertesi sabahı bekledim. Usule uysun diye yirmi dört saat geçtikten sonra tabur kumandanına gittim:

Büyük Harpte: Filistin cephesine sevkıyat...

— Efendi! şu halime bakın; yüzbaşı Abdüssamat efendi beni bu hale koydu, hakkında şikâyetçiyim.

Binbaşı, başını kaldırdı:

— Eyük, eyük (diye bir sürü

lâflar ettikten sonra) şık, şık! köpak; şimdi bir de dayak ben atarım; narasiyle beni kovdu.

«Pekâlâ!» dedim. Artık kendi hakkımı kendim kurtarmalıyım; başka çare yok. İki saat geçmemişti. Kendisini şikâyet ettiğimi işiten arap yüzbaşı, beni tekrar çağırttı. Her halde bu defa, daha azgın bir tecavüzüne uğrayacaktım. Metanetle gittim.

Yanına girer girmez, yine elinde kırbaçla fırladı. Fakat kırbacını kullanamadı. Kararımı, vaziyetimden anlamış olacaktı!... Fakat ağzını öyle pis bir küfürle açtı ki, ve öyle mülevves bir şekilde devam etti ki... bunları kabil değil yazamıyacağım. Ve içimden: «keşke herif yüz kırbaç vursaydı da beni, bunları dinlemeğe maruz bırakmasaydı!..» diye temenni bile geçti. O söylüyor, ben asabiyetten ve müthiş bir hiddet buhranından titriyordum. Bu halim gözüne ilişti. Beni, korkudan titriyor zannederek, yeniden cesaretlendi. Ve kırbacını yüzüme doğru savurdu.

Ben, yana çekilerek geriledim. Üzerime yüklendi. Hem küfür ediyor, hem vuruyordu. Etrafımıza toplanmış birçok neferler, vaziyeti nefretle ve istikrahla seyrediyorlardı.

Malûl mülâzimlerden birisi dayanamadı:

— Yüzbaşı bey!.. yetişir artık günahtır. Diye müdahele etmek istedi. Ona da, gayet çirkin bir küfür savurdu. Bu defa o Türk oğlu da kızmıştı. Yüksek sesle mukabelede bulundu. Yüzbaşı büsbütün domuzlaşmış ve kudurmuş bir halde, bana vurmaya, Türklüğe, anama, avradıma veriştirmege başladı.

Artık bundan fazlasına tahammül edeceğime, seni geberttikten sonra gebermeği daha şerefli bulurum; dedim.

— Arabı yakaladım; kafasını bir kolumun arasına sıkıştırdım. Elimi ağzına sokarak dilini yakaladım. Nasıl çektim bilmiyorum. Avucumda, bir domuz dili kadar uzun bir et parçası ile, oradan dışarı fırladım. Ceset toprağa düştü. Ben, elimdeki et parçası ile ermeni zabit namzedinin bulunduğu yere koştum; ne yazık ki onu elime geçiremedim. Koğuşa döndüğüm zaman beni koruyan mülâzım yanıma sokuldu:

Büyük Harpte: Alış veriş yapmak üzere asker arasına sokulan Bazirgânlar...

— Haydi hemşerim! hiç durma; a! başını git, kaç, kaçabildiğin kadar kaç; ele geçmemeğe çalış!

— Kaçmak mı? neden kaçayım? Böyle bir namussuzun mel'un dilini kopardığım için mi? Hayır kaçamam; katil olurum, fakat asker firarisi asla!..

— Haydi canım, çocukluğun lüzumu yok. Seni mutlaka kurşuna dizerler. .,.. k yoluna gidersin. Kaçarsan belki kurtulursun.

— Kaçamam hemşerim ben kaçamam.

— Pek iyi kolayı var. Buradan kaçarsın, cephedeki kıt'alara gider teslim olursun. Orada seni kimse bulamaz. Ve kimse tanımaz. Yine askerliğini yaparsın. Yalnız buradan kaç.

Elime bir de parabellüm tabanca tutuşturdu: - «Bu da sana yetişir» dedi.

Bu teklif aklıma yattı, öyleya buradan kaçar cepheye gider, ve düşmanla çarpışa çarpışa ölürüm. Ona sarıldım. O da bana sarıldı. Gözlerinde iki damla yaş gördüm. «Allaha ısmarladık» dedim. Dışarı çıktım. Kalabalık bir asker kafilesi yolun üzerinde idiler. Yanlarından geçerken;

— Haydi hemşeri! uğurlar olsun, yolun açık olsun, yumruğun kuvvetli olsun, birkaç domuz dili daha koparmaya çalış. Bizi unutma!..

Arkamdan kimsenin gelmiyeceğine emin olarak yoluma devam ettim. Öğleye yakın bir ormana girmiştim. Artık selâmetti. Fakat yolu bilmiyordum. Geceleri yürüyeceğime göre, cephe istikametini nasıl bulacağımı düşündüm. Yıldızlarla cihet tayinini mektepte okumuştum, ama; bir türlü şimal yıldızını bulamıyordum. Nihayet, en parlak bir yıldızı pusula ittihaz ederek yürüdüm ve yedi gece sonra Toroslarda idim. Vakit vakit yolculara rasgeliyor, yiyecek alıyor, cepheyi soruyordum. Anladım ki gündüz yürümek daha kolay olacaktı. Gündüzleri ilerlemeğe başladım. Hiç kimse müdahale etmiyordu. Cephe istikametinden gelenleri sıkı bir kontrola tabi tuttukları halde cepheye gidenlere birşey demiyorlardı. Adanada trene de bindim. Vesika sordular: «Yolda paramla beraber vesikamı da asker firarileri aldı» dedim; ve ilk defa yalan söyledim. İnandılar.

Şama indiğim zaman bizi merkez kumandanlağına götürdüler. Herkesin kıt'asını, nereye gideceğini tesbit ediyorlardı. Ben ne söyleyeceğimi bilemiyordum. İşi aptallığa vurdum; elimdeki vesikayı firarilere kaptırdığımı, kıt'manın numarasını ve adını unuttuğumu söyledim. Onlar da bunu kabul ettiler ve beni rasgele bir kıt'aya yolladılar.

Büyük Harpte: Develerle yapılan ordu nakliyatı.

***

Taburumuz, siperlerden henüz geri çekilmiş istirahat ediyordu. Fevkalâde rahattım. Ne hakaret eden vardı, ve ne de küfür savuran. Bütün gün ve geceler: harp hikâyeleri ile geçiyordu. Burada, Elması düşünmekten başka hiç bir işim yoktu. Ona bir telgraf daha çekdirdim. Bir de uzunca mektup yazdım. Fakat, iki aya yakın bir zaman geçtiği halde ne telgrafa.. ne de mektuba bir cevap gelmedi. Fena halde üzülüyordum. Aklıma çok korkunç şeyler geliyordu.

(Arkası var)

Yazan:
MÜKER-
REM
KÂMİL

Ellerim Temizlenmiyor...

Ne kadar güzel bir kız olduğunu biliyor musun Emine?

— . . .

— Niçin yüzüme bakmıyorsun?

— . . . .

— Ne olur Emine bir kerecik yüzüme bak.

Köyün en genç, en güzel kızı, utancından terler dökerek büsbütün başını eğiyordu.

Şehirde birçok dükkânları, köy yakınında kocaman bir çiftliği olan Çakır Eşrefin oğlu; bu kıza iyiden iyiye tutulmuş, çıra gibi yanıyordu. Hemen her akşam atla, ya da bisikletle buraya kadar iniyor; koyunları ile dağdan dönen Eminenin yolunu gözlüyordu.

Uzun bir uğraşmadan sonra Emineyi durdurup sözlerini dinletebilmişti.

Emine; köylüden korkuyordu.

Uzun zamandır peşinde dolaşan bu uzun kirpikli, geniş omuzlu delikanlı; onun da hoşuna gitmiyor değildi. Yıllardanberi köyün koyunlarına çobanlık yapan bu kimsesiz kız; sevgiyi: koyunlarını sevmekten öğrenmişti.

Onların her birine ayrı ayrı adlar takar, bazılarını severek okşayarak derede yıkar. Eline geçen birkaç para ile de, şehire inenlere, kuzucukları için boncuk ısmarlardı.

Bu çoban kızının kavalı yoktu. Fakat dağları inleten, koyunları birer duygulu insan gibi eteklerine toplayan çok güzel, çok tatlı bir sesi vardı.

Gün doğmadan köyden çıkan Emine; gün çekilmeden köye dönmezdi.

Babası kimdi?

Bunu köyde bilen yoktu. Annesi; bu çocuğu kucağında minimini bir bebekken getirmiş, hasta bir kadındı. Hemen ölmüştü. O zamandan sonra da Emine; köyün kızı olmuştu.

Geceleri evinden, yanık sesle söylediği türküler duyulurdu.

Eminenin en büyük zevki; ocak başında alevlere baka baka gür saçlarını taramak, onları ince ince.. bir omuzdan bir omuza örmekti.

Bu örgülü saçlara köyde birkaç genç tutulmuştu. Fakat, onu o kadar temiz buluyorlar.. küçüklüğünden beri onu o kadar seviyordılar ki, yolunu beklemek kimsenin aklına gelmiyordu.

***

Halbuki şehirden gelen bu zengin çocuğu; şimdi onun ardını bırakmıyordu.

Ve genç kız, günden güne bu sıhhatli delikanlıya tutuluyordu. Bir gece tuhaf bir rüya görmüştü.

Bu rüyanın heyecanı ile gözlerini açan Emine; gönlünün bu esmer delikanlı ile dolu olduğunu anladı.

Artık onunla karşılaşmaktan korkuyordu. Yolunu değiştirdi.

Sürüsünü, bir dağın arka yamacından dolaştırarak köye inmeğe başladı.

***

Akşam oluyor.

Ovalar gölgelendi. Dağlar; güneşin kızıllığı ile yandı. Emine ıslıkla, ezgin bir köy türküsü söylüyor. Bu seste gurbetin acısı var.

(Arkası 27 inci sayfada)

BUDAPEŞTEDE GÜLBABA TÜRBESİ

◆

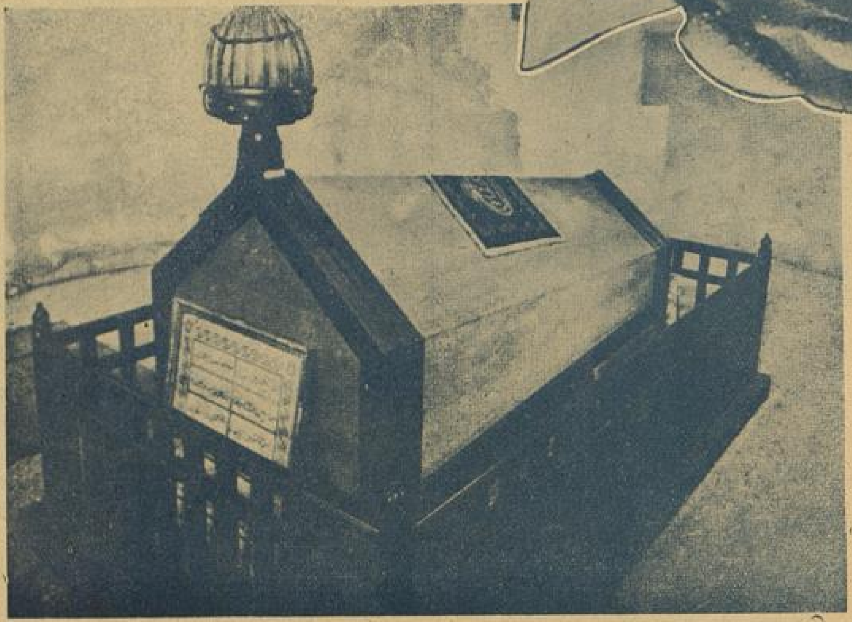

Yazan :

ZEYNEL AKKOÇ

Büyük şehirlerin bütün dünyaca tanınmış yerleri ve âbideleri vardır: Parisin Eyfel kulesi ve Mulen Ruj varyetesi, Romanın San Pietro kilisesi ve Forum harabeleri, Berlinin sarayları ve Tiergarteni.

Budapeştenin böyle meşhur yerleri arasında bir tanesi vardır ki, bize pek yakındır. Bundan üç sene önce, bir müddet bu şehirde bulunmuştum. Otel direktörü ismimi işitince Türk olduğumu anladı; ve derhal konuşma mevzuunu değiştirdi.

Burada bir noktaya işaret etmeği lüzumlu görüyorum :

Avrupanın bütün büyük şehirlerindeki otel direktörleri - cins av köpekleri avlarını nasıl ta uzaktan koklayıp bulurlarsa - müşterilerinin nasıl adam olduklarını - derhal anlarlar. Nereden geldiklerine ve neye mütemayil bulunduklarına bakarak, onlar hakkında kat'i bir karar verirler.

Paris otellerinde Doğudan gelen genç seyyahlara Mulen Ruj ve Foli Berger variyetelerini tavsiye ederler; zengin Amerikalılara Mon Martr kabare ve barlarını, yaya seyahat eden Alman talebelere Paris civarında bedava gezinti yerleri gösterirler; vaziyetlerinden şair ve edip oldukları anlaşılan müşterilerine: müzelerin ve «bibliotek nasyonal » ulusal kitapsarayın adresini verirler.

Benim bulunduğum otelin direktörü de bana Gülbaba'nın türbesini ziyaret etmeği tavsiye etti; ve türbenin bulunduğu yeri söyledi.

*
* *

Gül tepe!.. - pek şairane bir isim değil mi? - Budapeştenin eski Buda tarafında ve Tuna nehrinin kıvrımlarından birinin karşısında bulunuyor.

Bundan elli sene önce bu tepecik baştan başa bağlarla örtülüymüş. O zamanlar, burada güller de - tepeye bu güzel ismi verdirecek kadar çok olmakla beraber - yine göze çarpıyormuş. Bağların mevcut olduğu zamanlarda sevişen gençler, şairane ve tenha yer arayanlar pazar günleri vakıtlarını burada geçirirlermiş. Bu bağlar, içinde bulunduğumuz medeniyet asrında, yerlerini yavaş yavaş güzel villâlara ve

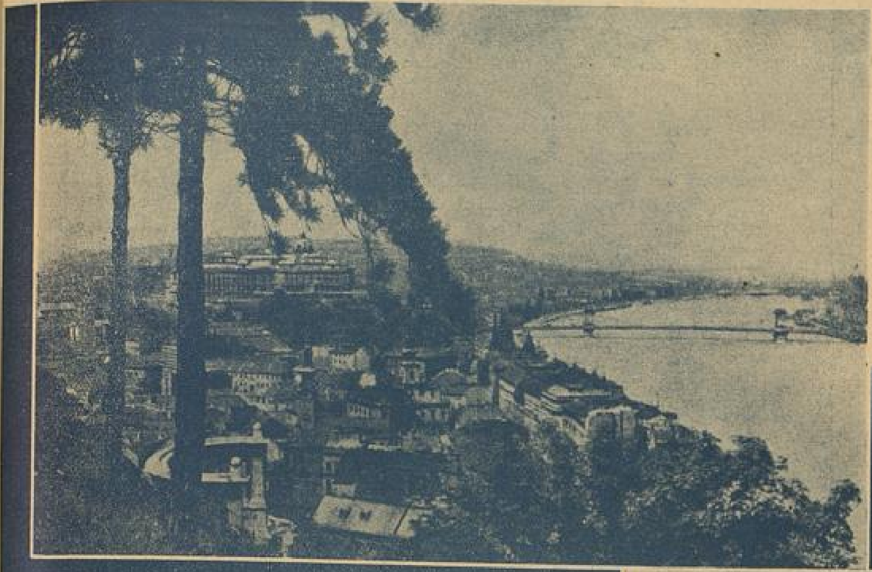

Budapeşte: Gülbaba türbesi arkada görünen Gül - Tepededir

hususî evlere bırakıp ortadan kaybolmuşlardır. Benim gittiğim sıralarda bunlardan eser bile kalmamıştı, fakat tepenin şurasında burasında bazı gül fidanları görünüyordu.

***

Bundan yüzlerce yıl önce, Budapeştenin ve bütün Macaristanın Türk hâkimiyeti altında bulundukları zamanlarda - ki bu hâkimiyet yüz elli sene kadar sürmüştür - bu küçük tepenin üzerinde bir hoca yaşıyormuş. Bu hoca Budayı ve bu tepeyi çok severmiş, fakat İstanbuldaki bahçesinde bulunan güllerden uzak yaşamak kendisini oldukca üzüyormuş. Günün birinde, herhalde hocanın şair ruhlu olduğunu bilen yakın ahbaplarından birisi, ona İstanbuldan birkaç gül fidanı göndermiş. Hoca bu gülleri bahçesine dikmiş. O zamandan beri de burası «Gül Tepe» ismile anılmağa başlamıştır.

Budalılar hocanın ziyaretine gelirler, ve ondan gül fidanı alıp kendi bahçelerine dikerlermiş. Bundan sonra hocanın adı Gül Baba oluyor ve asıl adı unutuluyor. Gül Baba öldükten sonra kendisini bahçesine, tek kubbeli küçük bir türbeye gömüyorlar.

***

Efsaneye göre, Gül Babanın gülleri çoğalmağa başlıyor, ve bütün Budapeştenin gülleri bunlardan ürüyor.

***

Budapeştelilerin Gül Babanın hatırasını unutmadıklarını, ve türbesini daima temiz tuttuklarını gözününde tutarsak, her efsanede olduğu gibi, bunda da bir parça hakikat hissesi bulunacağına hükmedilebilir.

***

Türbeyi bulmak pek kolay olmıyor. Küçük bir sokak içerisinde, bir tahta kapıdan içeri giriliyor.

Yeni plân tatbik edildikten sonra türbe, büyük bir konağın bahçesinde kalmıştır. Küçük pencerelerinden pek az ışık girmesine rağmen, içerisi yine aydınlıktır. Türbenin içinde bir halı, bir rahle, birkaç arapça ve türkçe elyazma eski kitap bulunuyor... Duvarda levhalar var. Kabrin başucunda da bir sarık ve sarığın üzerinde de bir tesbih. Söylendiğine göre bu "Gül Baba„ nın tesbihiymiş !

Tek kubbeli Gülbaba türbesi

Kâmil Kitap ve Basım evi
SİVAS

Resimli Ay Matbaasının neşrettiği Resimli Ay - Yarım Ay mecmuaları ile kitap ve sairenin Sivas satıcısıdır.

Diğer her türlü, kitap, mecmua, gazete, kırtasiye, ve fotoğraf malzemelerini oradan temin edebilirsiniz.

Basım işlerini hem temiz ve hemde ucuz yapar.

Almanyada Hitlercilerin Irk Nazariyesi

Yazan:

HABİL ADEM PELİSTER

— 4 —

Roma, Avrupanın beş ırkını karıştırdıktan sonra, ortadan kayboldu. Daha doğrusu, Avrupanın primitif ırkları da Romalılaştı. İstalinin Hitlere verdiği meşhur cevaptaki:

«— *Bir zamanlar, Roma da Avrupa ırklarına vahşi ırklar ismini veriyordu. Nihayet, bu vahşi ırklar kuvvetlendi, Romayı yıktı.*»

Hakikati ortaya çıktı.

O zaman, Avrupada yeni yeni devletler kuruluyordu. Bu devletler, şövalyelik ruhuna göre hazırlanıyor, Almanlar da öne atılıyordu. Ayni zamanda, Romanın meşhur tedip ve istilâ ordularındaki milyonlarca Cermen de Fransanın şimal ve garbine, İngiliz adalarına, İspanya içlerine, İtalyanın şimaline, Balkanlara ve Anadolu ile Mezopotamyanın Fırat - Dicle kıyılarına yerleşmişti. Ayni zamanda, birçok Cermen kabileleri de Romadan izin alarak Avrupanın münbit sahalarına hicret ediyorlardı. Vizigotlar, Franklar gibi.

Bu Cermenler, Romalı devlet üstadlarının idareleri altında çalışıyorlar, devlet teşkilâtının esaslarını öğreniyorlardı. Fakat, kendileri de kitapsızdı. Yerleştikleri memleketlerdeki ırkları temsil edemiyorlar, kendileri onlara temessül ediyorlardı. Bunun biricik sebebi de Gol, İspanya, İtalya ve hatta İngiltere gibi memleketlerde Lâtin lisanının anlaşma dili olmasıydı. Cermen muhacirleri ve askerleri, bu lisanı öğrenerek yaşayabiliyorlardı. Bunun içindir ki, Fransaya yerleşen yirmi milyon Cermen de Golualaştı. İtalyadakiler, İtalyan oldu. İspanyaya yerleşen milyonlarca Cermen de İspanyol dili içinde kayboldu. O zaman, buralarda din de birdi. Dil de bir oldu.

Hangi tarihi açarsak açalım, başka bir netice çıkaramayız. Mommsen den de başka bir fikir elde edilemez. O halde, Cermenlerin «Bugünkü Avrupanın içtimaî ve siyasî teşkilâtı» ndaki rollerini de bu tarihi gidişten çıkarabiliriz. Rozenberg, istediği kadar tarihin karanlık devirlerine, Romadan beş bin sene önceki hicretlere kadar gitsin. Biz, beş bin sene sonraki Cermenleri kitapsız gördükten, Romada, İliryada, Atinada, Mısırda, Babilde başka başka, Cermenlikle alâkası olmıyan lisanları öğrendikten sonra, zekâ oyunlarına, mantık hilelerine inanabilir miyiz hiç?

Romadan sonraki Avrupada Fransız, İspanyol, Alman ve İtalyan hükûmetleri teşekkül etti. Fakat, ilk zamanlarda bir Cermen hükûmeti meydana çıkamadı. Viyanadaki Alman hükûmeti, Cermenlikten ziyade Lâtindi. Bugünkü Almanya ise, o zamanki Avrupanın en geri beyliklerile karışıktı. Çünkü, buralara Roma orduları girememişti. Roma kültürü de yerleşememişti.

« Devlet fikri », Avrupa ırklarında doğmuştu. Fakat, Almanlarda değil. Eğer Almanlar, Rozenberg'in iddia ettiği gibi, hakim bir ırk olsaydı, Romadan sonra devletçi olmaları icap ederdi. Romayı, onlar yıkmışlardı. Fakat, yerine geçememişlerdi!

Bugünkü Avrupanın «fikir bünyesi»nin teşekkül tarihini de biliyoruz. İlk akademiler, İtalya, Fransa ve İngilterede kurulmuştu. İtalyan ve Fransız profesörleri, Heidelberg gibi Almanyanın en eski akademilerini kurmuşlardı. Rönesans, İtalyada başladığı gibi Eski Yunan felsefesi de İspanyada öğrenilmişti. Paris, Roma ve Atina edebiyatının Hümen kaynaklarını bulmuştu.

İngiltere, Atina felsefesini anlayarak, Avrupa medeniyetinin esası olan Hümen felsefeyi kurmuştu. Bu mes'eleyi ne kadar derinleştirirsek o kadar da Cermenlikten uzaklaşır, Cermenliği görmemiş oluruz!

Hitlerciler, Avrupa tarihinin kitaba geçmiş bu gibi hakikatlerini inkâr edemezler. Fakat, bunlara da birer kulp takmışlardır. Diyorlar ki:

«Gerek Fransayı, gerek İngiltereyi, gerek İspanyayı ve gerek İtalyayı kuran, bu memleketlerin büyük kültür işlerini idare edenlerin hepsi de bu memleketlerdeki cermenlerdi. Nordik ırk, bu memleketleri idare ediyor, medeniyeti kuruyordu.»

Halbuki, bu memleketlerdeki Cermenlerin hepsi de Cermenliklerini kaybetmişler, Fransız, İtalyan, İspanyol ırklarile karışmışlardı. Herhalde, temiz kan Nordik de ya kalmıştı, ya kalmamıştı. O zamanki Almanya ise, Roma ordularının giremedikleri bir diyardı. Temiz kandan Cermenlerle doluydu. Niçin bu Nordik Cermenler, bir medeniyet hamlesi atamıyorlar, bir devlet kuramıyorlardı?

Hitlercilik mugalatasına karşı sesini kesenlerden değilim. Bu sorunun cevabını ben vereyim de görsünler, okusunlar:

A - Cermenler, Romanın ilk istilâ devirlerinde tertemiz Nordik kandı. Fakat, kitapsız ve kültürsüz cahillerdi. Bunların bir Atina, bir Roma kurmalarına imkân yoktu.

B - Roma, Nordik Almanyanın göbeğine girememişti. Bunun için, Romanın kanun, ilim, felsefe kültürü de Cermanyaya yerleşememişti; ötedenberi de Cermen dilini ortadan kaldıramamıştı. Halbuki, Roma idaresile Roma kültür ve lisanının girdiği Avrupa ırklarında yerli bir kültür hareketi uyanıyordu.

Cermenler ise, A maddesindeki sebeplerden böyle kültür hareketi uyandıramazlardı.

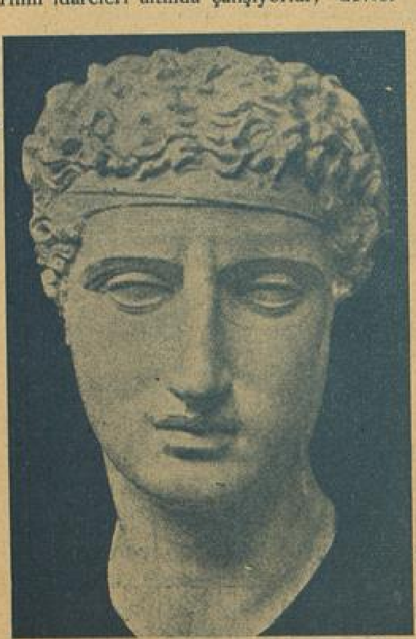

Afrodit

Menander

C - Almanların ilk devirlerdeki gerilemelerinin ve İtalyan, Fransız, İngiliz İspanyol ve hattâ Yahudi üstadlarının irşatlarile harekete gelmelerinin mühim bir sebebi de: Mogol, Finva ve İslâv istilâları olsa gerekti. Ben, bu tezi de Rozenberg-den çıkarıyorum. Eğer, bu üç ırk, geri ırklardan ise, bugünkü Almanların kanlarında bu «gerilik» le aşılanmıştır; hem de yüzde yetmiş beş nisbetinden fazla. Çünkü Mogollarla Finvalar, Almanyanın şimal ve garp mıntakalarına kadar ilerlemişlerdi. İslavlar ise, şarkî ve cenubî Almanyaya bir kaya gibi yerleşmişlerdi. Almanyadaki ırklar hakkında meşhur bir eser neşreden Günther, Almanyada beş altı ırkın karma karışık yaşadığını ispat etmiştir. Delilleri de maddîdir. Almanyanın muhtelif illerineki İnsan kümelerinin vücutlarını gösteren resimler toplamış, kitabında neşretmiştir. Ayni zamanda, mavi göz sarı saç hakkındaki mektep talebeleri istatistiklerini ortaya atmıştır. Bu vesikalardan görülüyor ki, Cermen diyarında bütün bütün siyah mıntakalar vardır. Sarı siyah mıntakalar ise, yüzde beş sarıdan yüzde elli sarıya kadar çıkabilmektedir ki, bu yüzde elli beşini de: yarı vahşi sarı ismi verilen İslavlar doldurmaktadır. Acaba, Rozenberg'e sorabilirmiyiz:

«Nordik Almanya, böyle geri ırklarla karıştığı için mi diğer Avrupa ırklarından geri kalmıştı?». Bugünkü Almanyada Nordik kalmış birkaç milyon Cermen de yok değildir. Fakat ne Alman şeflerini bu Nordikler arasında buluruz, ne de birçok Alman mütefekkirlerini. Pek meşhurları, H. Hitler gibi, Nordik Cermenlikle alâkadar olmayan, Göbbels gibi bir İspanyol musevi tipi gösteren adamlardı. Yüzde yetmiş beşi karışmış.. ve muhtelif ırkları da küme halinde yaşayan bir memlektte iki üç milyon Nordikin ne ehemmiyeti olur ki.. Bu kadar Nordik, Avrupanın her büyük milletinde bol bol ve hatta ziyadesile de vardır. Fakat, bu Alman Nordikleri tarihî bir medeniyet rolü oynayamadı. Göthe'nin itirafı gibi Almanlık geri kalmıştı! Çünkü: bu geri ırkların hiç birisinde Avrupa fikir bünyesinin gayesi olan Roma ve Atina kültürleri yoktu ki, Almanya Nordiklerini harekete getrebilsinler.

Meşhur Yunan kumandanı Menelaos

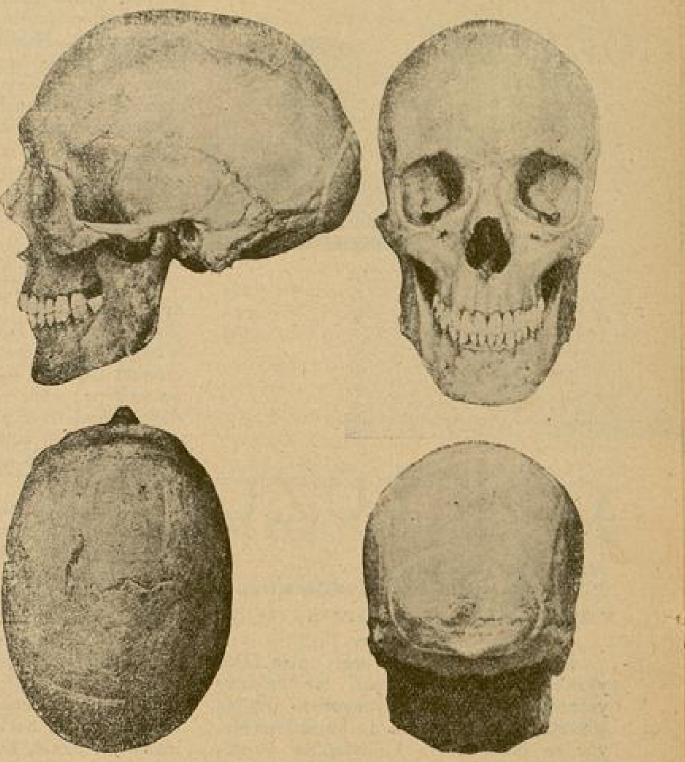

Aryen ırkının kafatası

***

Avrupa medeniyeti teşekkül tarihi gösteriyor ki, Avrupanın bünyesini ne bir ırk kurmuştur, ne de bir çok ırkların karışmasından böyle bir hareket doğmuştur. Üstad: Romadır. Onun üstadı da Atina âlimlerile Makedonya kütüphanesiydi. Nihayet, bir «Bilgi» bu işi başarabilmişti. Pek iyi biliyoruz ki, ayni bilgi de bugünkü Japonyayı kurdu. Yarın, Çini de kuracak, belki de daha ilerilere gidecek. Ben, «Pancermanizm - Panislavizm» kitabında Cermenlerin Avrupa hakimiyeti tezini müdafaa etmiştim. Fakat, bu hakimiyeti de ırk hasletine dayatmıyordum Belki, Cermenlerin bütün Avrupa milletlerine karışmış olduklarını görüyor, milyonlarca Cermenin bu milletler üzerindeki ruhi, fikrî tesirlerini ele alıyor, bunlarla Almanyadaki Cermen ruh ve fikri arasında his ve fikir iştirâkleri görüyor, merkezin bir hareketi karşısında bunların inkiyada mütemayil bir teslimiyetlerini kabul ediyordum.

Bu tez, bir Avrupa harbinden sonra Cermenlerin idaresi altında bir «Avrupa birleşik hükûmetler Cümhuriyeti» demekti; yalnız, zeminin fikir, his, san'at, endüstri, felsefe ve ilim hakimiyeti esaslarile hazırlanması gerekti. Büyük Harpten önceki Almanya ise, bu sahalarda kendini göstermeğe başlamıştı. Fakat, olgun bir hale gelmeden harbe girdi. Durakladı Hitlerciler, bu büyük hakikati görmez oldular. Hitlerciler, «— Almanyayı münevverler mahvetti!» bağırıyorlar şüphesiz ki, münevver olmayan şeflerin başka türlü bir mantıkları da olamaz, ya!

Biliyoruz ki, Alman ilim adamlarından hiç kimse Hitlerci değildi. Alman komünistler arasında da böyle adamlar yoktu. Bu iki sağ ve sol irtica hareketleri, ilmin bir hareket kuvveti olmadığına inanmışlardı. Daha doğrusu, bir cemiyette liyakatları olmayan mevkilere yerleşmek için böyle düşünüyorlardı. Başka bir inkılâp, liyakatsızlara bu talih yolunu açmıştı. Almanyada da böyle olabilirdi. Fakat, Hitlercilerin bu ilim düşmanlığına bir maske giydirmeleri de lâzımdı. Bunun için, bilgi ile kanı birleştirmekten başka bir çare yoktu. Tarihî ırkçılara göre, tarihi yayan ve hayatı yürüten madde, bilgi değildir. Irkın kanındaki harekettir. Bu hareket, kendiliğinden anlayışlı olamaz. Ancak, bir şef tarafından idare olunur. Bu şef, hata işlemez yarı Allah gibi birşeydir. Çünki, eski Cermenler de böyleydi. Göring, Daily Telegraph gazetesinde neşrettiği bir makalesinde diyor ki:

«— Katolikler, nasıl ki Papanın hata işlemez olduğuna inanıyorlarsa, biz de Hitlerin hata işlemez olduğuna inanıyoruz.»

Göbels ise, hata işlemezliğin sebeplerini şöyle ifade ediyor:

«Führer Hitler, et yemez, şarap içmez, cigara kullanmaz, kadınla temasta bulunmaz. Varisi yok. Akrabasını bilmez.

O kendisini Almanyaya vakfetmiş bir ilâhtır.»

Rhöm gibi ilme inanarak Alman inkılâbına ilmî bir veche vermek isteyenler de vardı. Bunlar, Almanyanın ilâhlar ve esirler gibi ikiye ayrılmasına itiraz ediyorlardı. Führer Hitler, bir gecede, böyle düşün 1183 münevveri mahkemesiz, sorgu-

(Arkası 27 inci sayfada)

GÖK YÜZÜ

Müellifi: **Reşat Nuri**
Basan : **Muallim Ahmet Halit Kitapevi**

YAZAN: SABİH İZZET ALAÇAM

Reşat Nuri'nin son eseri olan Gökyüzü'nden bahsetmek için, bir uvertür yapmak ihtiyacını duymıyoruz. Edibin şöhreti, bizi, bu zorluktan kurtarmış oluyor ve dikkatimizi, Gökyüzü'ne vermiş bulunuyoruz. Mevzuu hulâsa ediverelim:

«Altmışlık bir küçük bey var. Bekâr ve zengin bir adam. Akrabalarından Sevim isminde bir kızı - koleji bitirmiştir - yanına alıyor. Ona baba gibi bakıyor. Bu çocuk, Bursada yapılan bir ispirtizma tecrübesinden korkarak bayılıyor. Uzun bir hastalık devresi. Doktorlar, Sevimin derdine çare bulamıyorlar. Nihayet, kızı okutuyorlar. İyi oluyor ve yine akrabadan Turgut isminde bir gençle evleniyor. Son.»

336 Sayfalık bir yer tutan Gökyüzü romanı, 931 senesinde başlayıp 939 yılında sona eriyor. Fakat, muharrir, eseri yazarken, müfekkiremizi Abdülhamit II nin saltanat senelerine kadar götürmekte, ve o zamandan bugüne kadar olagelen soysal ve siyasal devrimleri incelemektedir. Vakıa, bu anlatışlarla uzun boylu bir tetkik yapılmış değildir. Fakat, sırası geldikce, gülünç ve çirkin taraflarımız, ince bir istihza.. veya saflıkla örtülü bir kurnazlıkla gösterilmiş; ve kahramanı hürriyet tipinin, hayatla kitab arasında nasıl bucaladığı pek güzel anlatılmıştır.

Reşat Nuri, cemiyet içindeki bazı unsurların inkılâpla olan sinsi mücadelesini anlatan romanına: «Tekaütlük ve tekaütler» le başlıyor. Gökyüzü'nün ilk satırları, bizi, Fatih Çarşambasına, altmışlık bir mutekaid olan Raşit kaptanın - ki ailece çocuk adı takılmıştır - evine götürüyor. Yaşlılar için pek tatlı, ve gençler için biraz sıkıcı olan bu sayfaları çeviriyoruz. Raşit çocuk, bizim yine altmışlık küçük beyin - asıl ismini bilmiyorum; Reşat Nuri'de hiç yazmayor, unutmuş olacak! - süt kardeşi ve çocukluk arkadaşıdır, küçük beyle müşterek hatıraları olan bir adamdır. Bu ziyaretle, mazinin içine gömülen seneler, daha dünmüş gibi, vazih ve berrak canlanıyor. Haliç sahillerinin akşamla büsbütün kararan esmerliğinde, bütün bir ömür dile geliyor. Mektebi Tıbbiyede geçen talebelik hayatı, o devrin modası olan hürriyet kahramanlığı, Hasanpaşa karakolu, hafiyeler, garp Tarabulusuna sürülmek, menfada geçen seneler, Avrupaya firar, memleketi idare için yapılan hesaba kitaba gelmez plânlar, nihayet meşrutiyetin ilânı, yurda dönüş ve saire v. s...

Bu vak'alar anlatılırken bazı tarihsel şahsiyetlerle karşı karşıya geliyoruz: Meselâ Abdullah Cevdet, Ahmet Rıza, Damat Mahmud paşa, Talât paşa ve prens Sabahaddin merhumlarla..

Altmışlık küçük beyin arkadaşlarile uyuşamadığı bir nokta var! Dinsizlik! Bu münasebetle, Abdullah Cevdetten bahsetmek fırsatını bulan Reşat Nuri, romanındaki hürriyet kahramanı dilile, bakın ne yazıyor: «Bu noktalarda en çok Abdullah Cevdetle anlaşıyordum. O da benim gibi her telden çalan bol ve karışık malûmatlı, ilme ve nazariyeye çok inanmış bir ata idi.»

Aceba Abdullah Cevdet merhum hakkındaki bu hüküm tamamen doğru mudur? Bize, biraz değil gibi görünüyor. Hatta, merhumu çok yakından tanımış bir şahıs olmak itibarile diyeceğim ki, Abdullah Cevdet tam manasile bir ata değildi! Malûmatı ise, bol olmakla beraber, sahibini kıymetten düşüren «karışık» ve «her telden çalan» tabirlerile anlatılacak bir şekilde miydi acaba? Hayır! Abdullah Cevdet, vakıa, hakikaten ilme, nazariyeye inanmıştı. Fakat, bu bizce, merhumu alelâde bir hayat adamı gibi görmemek cihetinden, kusur olmaktan çok uzak bir meziyettir. Ayni zamanda, Abdullah Cevdet, bütün hayatınca Güstav Löboncu kalarak, ilminde, imanında her telden çalmadığını da göstermiştir. O halde, Abdullah Cevdeti çok okumuş olmakla mı itham edeceğiz? Yazık! Reşat Nurinin küçük beyi, her telden çalan bir adam olabilir, fakat, Abdullah Cevdet: asla!

Gökyüzü'nde Ahmet Rızayı, ittihatcıların elinde bazice bir manken ve Talât paşayı da - aynen Reşat Nurinin tabiriyle yazıyorum - «Pratik halk adamı mantıkı» taşıyan bir tip olarak görüyoruz. Fakat o devrin komiteci ruhu, yani dayakla susturmak pirensibi de, çok güzel canlandırılmış. Meselâ, İstanbul muhafızı Cemal bey edebiyattan dem vuruyor: «ne yazık, bizde meselâ bir Anatol Fırans çıkmayor» diyor. Şu cevap, ne kadar güzel değil mi? «Zatiâlinizin canı galiba yine sopa ile adam öldürmek istiyor!»

Bravo, küçük bey! evet, sen, kendi söylediğin veçhile, ittihatçıların arasında kalamıyor, mutasarrıflıkta muvaffak olamıyarak istifa ediyor, hayatla kitabı bir türlü birleştiremiyorsun. Nihayet, darülfünun müderrisliğini de reddederek - çünkü okumuş, fakat neyi okuduğunun farkında değil - «yalnız adam, yegâne kuvetli olan adamdır» sözüle bir işe yaramadığın cemiyet hayatından uzaklaşıyorsun. Güzel.

Fakat, yaşın ilerleyişi, küçük beyi sıkmağa başlamıştır. Bekârlık, kimsesizlik, ihtiyarlıkta insana teselli veren sıcak bir aile ocağından mahrumiyet, onda hiç olmazsa evlât edinmek ihtiyacını doğuruyor. Artık, yakın bir akraba çocuğu olan Sevimi sayfaların arasında buluyoruz. Koleji bitiren bu kız, küçük beyin evinde hükümrandır ve şımardıkça şımarıyor. Muhit te müsait. Çünkü evde ihtiyar Gülşen kalfadan başka kimse yok, ve küçük beyin eski arkadaşlarından Babacan ve Ata Mükerremle Turgut da gidip gelmektedirler. Mükerrem, diyebilirim ki eserin bariz şahsiyetleri içinde en sevimlisi. Garp Tarabulus yadigârı bir ahbap. Hali vaktı yerinde, işsiz ve ispirtizmaya meraklı. Fakat, hilkati âlem ve gayri maddî varlığın, Gökyüzünün esrarı içinde bocalayor. Hem mümin, hem münkir; yahut, genç ve toy olan Sevime göre mümin - çünkü bu mantıkla çocuğu kızdırmaktadır. - Küçük beye göre de münkir. Günler sükûnetle ve sektesiz geçiyor. Bu sırada ufak bir hadise oluyor. Turgut, Sevime aşıktır. Fakat, Sevim, iki atanın tesiri altında kalan, ve körpe dimağı fevkalâdelikler için hazırlanan bu kız, basit ve normal bir genç olan Turgudun izdivaç teklifini reddediyor. Turgut da mukabele görmeyen aşkını unutmak için Anadoluya gidiyor.

Esere canlılık vermek istidadını gösteren bu aşk sahnesi ortadan yokolunca, yeni bir vak'a bulmak lâzım. Tekniği kuvetli bir muharrir olan Reşat Nuri, okuyucularının bu ihtiyacına hemen cevap veriyor. Entresan bir ispirtizma tecrübesi için Bursadaki arkadaşlarından bir davet mektubu alan Mükerreme uyuluyor. Ver elini Bursa. Haydi perili evi ziyaret. Fakat, bu seyahat, Bursanın tabiî güzelliklerini canlandıran bir üslûpla, cazip olarak gösterilmiştir. Yalnız, aceba, yeşillik ve su memleketi olan Bursa, ruhların icrayi sanat! eylediği perili eve uygun dekoru taşıyan, ve etrafında bir haile yaratmağa müsait bir şehir midir? Kaplıcaları, yeşil ve sevimli peyzajı, harukulâde güzel tulû ve guruplarile tanılan Bursa, perili ev, esrarlı gök, bacadan düşüp ölen leylek; ve korkuyla bayılan Sevimin uzayan hastalığile adeta gözümüzü yıldırıyor! Eserdeki Bursa ile, Çalıkuşundaki Feridenin muallim olduğu köy arasında nekadar benzeyiş var! Bu benzeyişi, bilâhare, Karacaahmedin Miskinler tekkesinde, arap bacılara lokma verilen basık tavanlı toprak odalarda da bulacağız. Hep serviler, mezarlıklar, kış günlerinin kasvetli siması... Netice olarak: Reşat Nurinin hemen hemen bütün eserlerinde yakamızı bırakmıyan ölüm havasını, Gökyüzü'nde de nefesimizi tıkayacak kadar bol olarak teneffüs ediyoruz. Bu haile çenberi içinde kimler yok, bilseniz: mütekait fizik öğretmeni, mütekait adliye müsteşarı, mütekait miralay ve genç bir muallim ile Mükerrem.

Çocukluğundanberi bir ata olan bizim küçük bey, bütün bu okumuş adamlarla istihza etmekte, onların tesirinden Sevimi korumaktadır. Fakat, kız, Gökyüzünün esrarlı nüfuzundan kendini kurtaramayor, bayılıyor ve dokuz ay yatıyor da yine ayılamıyor. Nihayet bir aile meclisi kuruluyor. Hacı yenge imdada yetişiyor. Doktorların iyi edemediği Sevimi «iyi saatte olsunlar» ın pençesinden kurtarmak lâzım geldiğini söyliyor. Bunun için de tek bir çare var: Kızı «Mayangalarda tedaviye götürmek!». Bu fikre bütün akraba: senelerce kadın cemiyetlerinde çalışmış, münevver bir bayan olan Pervin ile kocası bir sabık meb'us, Hacı yengenin oğlu Nafia mühendisi, hatta İstanbula dönmüş olan Sevimin aşıkı Turgut, hepsi,

iştirak ediyorlar. Fakat, Sevimin hâmisi, çocuğun « hayatı bahasına da olsa » bu «budalalarla beraber yürümemeğe kat'i bir azim» ile karar veriyor. Eserde, böylece, Cumuriyetin yıktığı köhne müessese ve ananelerle, yeni hayatın yeni inanışı çarpışmaktadır. Fakat, neticede tek kalan atanın kuveti, maziden gelen ve içimize kök salan batıl itikatların saldırışına karşı koyamıyor. Sevim Karaca Ahmede götürülüyor ve diyeti: «beneksiz horoz ile lokma» olan duanın tesiri şifabahşasile! arap bacıların himmetile iyi oluyor.

Reşat Nuri, eski ile yeniyi bu suretle karşı karşıya getirdiği zaman, daima müstehzi bir tahkiye tarzı kullanmıştır. Üfürükçülerle üfürükçülüğün - şimdi bile - gizlice nasıl içtimai bünyemizi kemirmeğe çalıştığını, pek güzel göstermiştir. Yalnız şu nokta üzerinde durmaktan kendimizi alamıyacağız: Acaba, Reşat Nuri, niçin yeni zihniyetin mağlûbiyetine lüzum gördü ve buna razı oldu? Bizce, eserde yürütülmek istenilen azim, her ne bahasına olursa olsun, muhakkak gayeye erişmeliydi! Meselâ, Turgudun önce mukabele gürmiyen, ve sonra.. izdivaçla neticelenen aşkı: önce pisikolojik, sonra da fiziyolojik bir tesir yaratabilirdi. Genç ve hayata teşne bir kızın ruhunda, aşkın büyük kuveti neler yapamazdı? Bu netice, hastanın bizzat inanmadığı, fakat hasta olmayanların inandığı tedavi usulünden daha ameli, daha aklî değil mi idi? Bu suretle, romanda, sonu pek hazin gelen tez de kurtulmuş olmaz mı idi?

Mamafih, Gökyüzü'nün yazılış tarzı pürüzsüzdür. İnsan, sayfaları çevirirken, adeta kendisinin konuştuğunu zannediyor ve vak'aların seyrini takipte de hiç yadırgamıyor. Ayni zamanda, kitapta formalarca yer tutan Sevimin hastalığı anlatılırken, bu bunaltıcı havayı hafifletecek çareler de bulunmamış değil: Gülşen kalfa ile arap dadının dargınlıkları, hastabakıcı Habibe Resulün ukalâlıkları, akrabaların baskınına uğrayan işret sofrası, Sevimin - hasta iken - «eşek» diye - iltifatına mazhar olan doktor Hasan, Mükerremin şiir merrakı, Pervinin herşeye burnunu sokması ve hele Raşit çocuğun - bütün romanda fuzulî bir şahıs olmasına rağmen - daraçada fazla kaçırdığı akşam: « ulan, ulan, ulan» diye haykırarak merdivenden yuvarlanışı, ömür..

Fakat, ah, ne olurdu, Gökyüzü'nün takaütleri biraz eksik olsaydı! insan, romanı okurken muhayyilesinde bir emekliler senatosu kurulduğunu hissediyor! Acaba, Reşat Nuri de ihtiyarladı mı dersiniz?..

Ellerim Temizlenmiyor

— Başı 21 inci sayfada —

Bu seste hasretin sızısı değil.. bu seste sadece hasret var.

Kayalarda parçalanan bu acı ıslıkta.. bir genç kız ruhunun, nereden geldiği belli olmayan, bir aşk çağırışı var.

Sürü uzaklaşmış.

Emine ıslık çalıyor.

Emine, sesine gönlünün acısını koymuş... sevgisini, özleyişini inliyor.

Ses sönüyor.

Gözyaşları; narin söğüt yapraklarına benzeyen güzel yeşil gözlerden taşıyor.

Emine, uzaklaşan sürünün peşinde köye dönüyor.

Bu gün de sevgili yok..

Bu gün de sevgiliden ses yok...

***

Akşam oluyor.

Karşıdaki dere karardı.

Dağlarda dumanlı bir ışık var.

Islık çalıyor Emine..

Eminenin sesinde ayrılmak; taşınmaz bir acı olmuş.

***

Yine akşam, akşam oluyor yine!..

Mor gölgeli tepeler uyuyacak şimdi.. güneş öptü de gitti onları..

Eminenin omuzlarında dalgalanan sarışın örgülerini de öptü güneş.

Ve Eminenin, üstünde çiğ damlası parlayan üzümler gibi, taze güzel gözlerini, ışıklı bulamadı diye üzüldü güneş.

Emine susuyor.

Eminenin sesi; dindi artık.

***

Giden gelmez mi?

Emine, bunu güneşten soruyor. Emine, bunu kuşlardan, böceklerden, kayalardan fışkıran sulardan soruyor. Emine, bunu herşeyden ve göksü altında çırpınan yaralı yüreciğinden soruyor.

Yollarını gözlediği yolcu bir daha dönmez mi?...

***

Emine, bir köy düğününde, komşu Zehranın başına gelenleri duydu. Babasız çocuk kazanmanın suçunu orada öğrendi.

Köylü; Zehrayı dövüp, söverek kovmuştu. Emine; başaklar arasında işlenen büyük suçun korkusunu duydu.

Geniş bir göğüste, kıp kırmızı ateş kesilerek uyuduğu saatlerin, bir yüzkarası olduğunu şimdi öğrendi.

Ve bir gece sabaha karşı Emine, köyü bıraktı, kaçtı.

***

İpek örgülü, güzel sesli çoban kızının sessizce kaçışı, köylüyü ayaklandırdı.

Babasının, ne idiği belirsiz bir adam olduğundan korkmasa, onu kendisine gelin edinmeği düşünen muhtarın bile çok fena içi sıkıldı.

Dört bucağa adamlar salındı.

Köy delikanlıları yollara düştüler.

Emine bulunmadı.. bulunmadı Emine.

***

Yıllar geçmişti.

Günlük işler, Eminenin adını da gömmüştü.

Fakat, ânsızın bir akşam.. dağdan Eminenin sesi duyuldu. Bu sesi duyan, yamaca tırmanıyordu.

Emine bir ağaç dibinde ellerini yıkıyordu. Avuçları beyaz köpükler içinde idi.

Hem ıslık çalıyor, hem de arada sırada: «Ellerim temizlenmiyor!...»

diye ağlıyordu.

Sesi kırık, özgün bir yürek gibi titriyordu.

***

Eminenin deli oluşu, bütün köylüyü acıklandırdı Onu, bir türlü söyletemediler. Köye de indiremediler. Dilsiz bir acı içinde yaşayan bu deli kıza ne olmuştu?.. Ona bir yabancının, bir zengin şehir çocuğunun kıydığını bilemezlerdi ki..

Evet; bu zengin çocuğu, örgülü saçlı güzel kıza, hiçbir zaman tanımayacağı bir çocuk bırakmış da, kaçmıştı. Ve bir gece babasız çocuğunun, tıpkı babasını andıran yüzüne, gözlerine baka baka Emine çıldırmış, yavruyu boğarak kızlığının öcünü almıştı.

Şimdi bu acı; zavallı kıza dayanılmaz çileler çektiriyor, sabahtan akşama kadar ellerini yıkayor.

Mor kabarcıklar çıkaran beyaz köpüklere baka baka:

— Ellerim temizlenmiyor.

— Temizlenmiyor ellerim..

diye ağlıyor..

HİTLERCİLERİN IRK NAZARİYESİ

— Başı 25 inci sayfada —

suz öldürttü. Bu tedhiş herkesi korkuttu. Fakat, Hitlercilere göre yeni bir hukuk tezinin ortaya atılmasına vesile oldu: «Reisin cezalandırdığı her hareket, bir cürümdür kanuna ister uysun, ister uymasın!».

Tarihi ırkcılık nazariyesi bu yeni yola girince, iki bin senelik Avrupa «fikir bünyesi» teşekkülünden ayrıldı. Tacite devrindeki Cermen mantıkına döndü. Şüphesiz ki, eski Cermenler gibi yalnız bazu kuvveti ile silâha ve şefin harp tabiyesi ismi verilen kurnazlıklarına dayanacak, ilim, felsefe, mantık, edebiyat, san'at gibi fikir ve his kuvvetlerini tanımayacaktır. Onlara göre, bu kuvvetlere lüzum yoktur fakat, Romanın getirdiği bu kuvvetlerden sıyrılınca da, insan nev'inin gerisinde kalan bir fertle karşılaşılır. Bunun içindir ki; Hitlercilerin tarihî ırk tezi de Almanyaya bir felâket getirecektir.

Bu, «Weltmacht» e giden yol değildir, "Nie der gang,, girdabının uçurumudur.

(Arkası var)

"Perşembeci„ ye Cevap!..

9 Nisan 1936 ve 54 numaralı sayınızda, gûya mecmuamıza taaruz maksadile yazılmış, zavallı bir yazı gördük. Vaziyeti tenvir için bu birkaç satırı yazıyoruz:

1) Son aylardaki mecmua bolluğunun, birçok mecmuaların bütçesini sarsdığı itirafını, ilk defa sizden işidiyoruz. Türkçede bir atalar sözü vardır: «Yarası olan gocunur». Galiba sarsılanlar arasında ?.. .. Arif olan anlasın. Bizim bu buhrandan leülhamd müteessir olmadığımızın en güzel şahidi: (Yarım Ay)dan sonra (Resimli Ay)ı neşre başlamamızdır. Çekemeyenlerimiz, diledikleri kadar saldırsınlar, biz temkin ve vakar ile yolumuza devam edeceğiz.

2) Mecmualarımıza «birtakım tanınmamış imzaların çok ucuza alınan yazılarını» koymakta olduğumuzu yazmışsınız. Bu hususda ne acınacak bir bühtanda bulunduğunuzu aşağıdaki cetvel sarahatla isbat ediyor:

Perşembenin son sayılarında görülen imzalar:

Faruk Nafiz Çamlıbel, Fahri Fuat, Kandemir, Etem Vamık Gürer, Nizamettin Nazif, Naci Kum, Habib Ünsal, Güzide Sabri.

Buna mukabil (Yarım Ay) ve (Resimli Ay)ın son sayılarında görülen imzalar şunlardır:

Hikâye ve romanlarda:

Mahmut Yesari, Reşat Nuri, Vâ-Nû, Ercüment Ekrem, Cahit Uçuk, Muazzez Tahsin, Suad Derviş, Ali Rıza Seyfi, Cemal Ataç, Perihan Ömer, Mükerrem Kâmil, Hikmet Turhan, Vural Gayda, v. s...

Makale ve fıkralarda:

Nurullah Ataç, Salih Münür Çorlu, Habil Adem, Zeynel Akkoç, Ragıp Şevki, Yaşar Sihay, Besim Koşalay, Rasim Özgen.

Röportajçılar ve muhbirler:

Naci Sadullah, Selim Cavid, Niyazi Acun, İzzet Soner, Rıza Uygun, Rıza Hüsnü, Muazzam Çagata, v. s...

3) Değerli muharrir Reşat Nurinin Resimli Ayda dercettiğimiz hikâyesine gelince, bu hususda da «Kişiyi nasıl bilirsin kendim gibi» atalar sözüne masedak olacak gülünç bir muhakeme yürütmüşsünüz!.. Lûtfen şu izahlarımızı dinleyiniz?:

a) Reşat Nuri bu hikâyesini, Resimli Ay müessesesinin çıkardığı (Resimli Hikâye) mecmuasına satmış ve bedeli de geniş geniş ödenmişti (makbuzu mahfuzdur). Sizin tabiriniz gibi «işi bedavacılığa dökmüş» değiliz. Parasını verdiğimiz bir hikâyeyi her zaman mecmualarımızda basabiliriz. Binanealeyh bu iddianız doğru değildir bir!..

b) Reşat Nurinin bu hikâyesi: «Bir İzdivacın Hikâyesi» serlevhası altında arab harflerile, Resimli Hikâyenin Teşrinievvel 1927 tarihli 2 inci sayısında çıkmıştır (Resimli Hikâye kolleksiyonu ortadadır). Serlevhadaki arabça «İzdivaç» kelimesi yerine öz türkçe «Evlenme» kelimesi kullanılmakla serlevha değiştirilmiş olmıyor; bilâkis zemin ve zamana uygun bir şekle sokulmuş oluyor. Binaenaleyh bu iddianız da doğru değildir iki!..

c) Bu hikâyenin «Semih Lütfi» kitapevi tarafından bundan 10 sene önce basılan «Leylâ ile Mecnun» kitabında bulunduğunu yazıyorsunuz. Olabilir; fakat bu takdirde Reşat Nuri ayni hikâyeyi bir müddet sonra bize satmış oluyor ki, bunun cevabını vermek bize değil kendisine düşmez mi?..

d) Biz, tanınmış üstadların arap harflerile çıkmış ölmez yazılarını, arap harflerini bilmeyen yeni nesle tanıtmağı faydalı ve hayırlı bir iş telâkki ettiğimiz için, bu hikâyeyi Resimli Ayda tekrar neşrettik. Vakit vakit yine böyle müntehap parçaları mecmualarımıza geçirmekten hicap değil zevk duyacağız.

Bunları yaparken de, Perşembecinin dar ve hasis «bedavacılık» düşüncesile değil, yeni nesle karşı neşriyat vazifesini yapan insanların kalp istirahati ile hareket etmiş olacağız.

PAMUK NİNE CEVAP VERİYOR

Merzifon: A. Ş.

Oğlum.

Yaptığın hiç doğru iş değil.. Sevdiğin iki çocuklu kadının altı yıllık yuvasını bozarak, seninle evlenmeye karar vermesi, onun nekadar hercai olduğunu meydana çıkarıyor.

Bugün yavrularını, kocasını bırakan kadın, yarın seni de yüzüstü bırakabilir.

"İki ciğer paresi!„ ni de mi düşünmiyor? Kendinden beş yaş küçük bir delikanlıya varırken, ileride başına gelecek sıkıntıları da mı düşünmüyor?

O, düşünmiyebilir, sevdiği, kendinden beş yaş küçük delikanlının sevdasile, gözleri dünyayı görmiyebilir.. Fakat çocuğum sen düşünmelisin ki, "iki ciğer paresi!„, ile altı senelik yuva sahibi bir kadının evini bozmak, az mes'uliyetli bir iş değildir.

"Bu kadınla evlenirsem, mes'ut iyi yuva kurabilir miyim?,. diyorsun. Bana kalırsa. yıkılan bu yuvanın üstüne kurulacak ikinci bir yuvaya da tam bir saadet olamaz..

Kadın, seninle evlendikten sonra çocuklarından ayrılacak, onların sevgisi gözünde tütmiye başlayacak, araya bir zırıltıdır girecek. Belki de onların hasretile yaptığı işe peşiman olacak.. Onun için yavrum sen bu işten vazgeç.. Onu kendi haline bırak!.. Sen de erkeksin avunursun...

Beyoğlu: A. H. Ersin

Oğlum.

Her ne sebeple olursa olsun mektebini bitirebilmene imkân, ihtimal kalmamış ve askerliğin de çıkmış. Şubeden çağrılana kadar ne yap yap bir iş bul, çalış.

Askerlik vazifeni bitirdikten sonra da, başını her taşa vurur, iş güç sahibi olursun. Er olan ekmeğini taştan çıkarır. Sevdiğin kızın hercai olması ve yahut öyle görünmesi belki bir genç kız şımarıklığıdır. Evlenince onun da uslanmıyacağı, evine bağlanmıyacağı ne malûm. Sen önce içtimaî vaziyetini düzelt, para kazan, elin ekmek tutsun ve işte o vakit yuva kurmayı düşün..

İki gönül bir olunca samanlık seyran olduğu devirler geçti yavrum. Tokluk barıştırır, açlık dövüştürür sözü bu zaman için daha doğru, daha ynrindedir.

Kızın seni sevmesini istiyorsan kendini ona sevdirmenin yoluna bak. Bu yolda çalışmak hayatını herne pahasına olursa olsun kazanmak ve yuva kuracak hale gelmektir.

Bunları yaptıktan sonra sevdiğin genç kız da seni sevecektir.

Nedret Ünsal

Kızım.

Delikanlı eğer hakikaten seninle alâkadar ve evlenmek arzusunda ise, kapının önünden geçeceğine, kapının zilini çalar, içeri girerek seni ailenden ister... Benim bildiğim evlenmek usulü budur. Fakat bir de gençlerin, bir çayda, bir baloda, düğünde biribirile tanışmaları sonra da ailelerden gizli, kaçamak görüşmeleri, sevişmeleri var ki; bu gibi ahbaplıkların bir kısmının sonu evlenmeğe, bir kısmının da eğlenmeye varıyor. Bu gibi tanışmalarda gerek delikanlının, gerek genç kızın hakiki maksatlarını anlamak, onları küçük bir imtihana çekmekle kabildir. Delikanlıya fazla yüz vermiyor gibi görün, hatta onu kıskandırabilecek vaziyetler al. Eğer o, aldırış etmezse sana karşı çiddi bir his beslemiyor demektir. Bunun için de üzülmek faydasızdır. Aksi takdirde aranızda belki bir anlaşma olabilir.

Pamuk Nine

J. Roussel
Paris
Genlerini (Gaines),
Korselerini ve Kemerlerini
kullanınız. yalınız:
İSTANBUL,
Beyoğlu Tünel Meydanı 12 No.da
satılır
Mağazamızı ziyaret ediniz.
yahut 3 numerolu tarifemizi
isteyiniz.

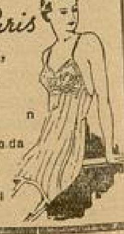

Ziya Şakirin Yuvasında

— *Başı 15 inci sayfada* —

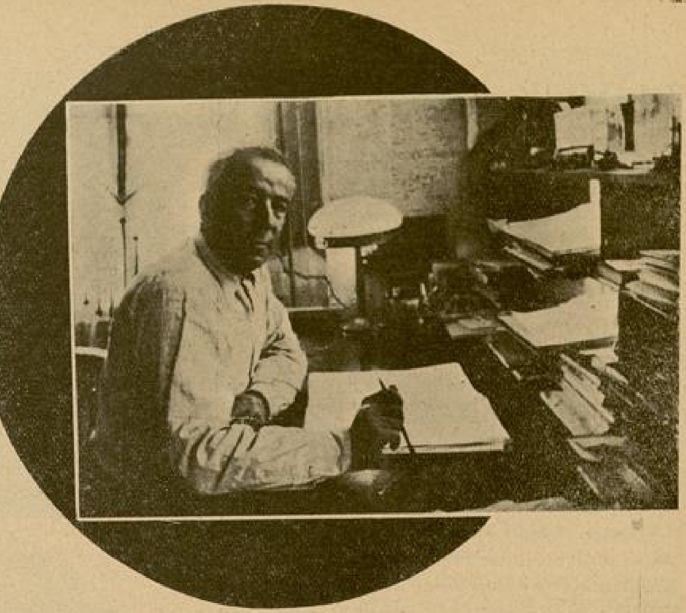

beş sene sonra gelecek olursanız, ayni yerde bulursunuz. Kâğıtlarım, ayni cinsten ve muntazam kesilmiş olmazsa, iştiha ile yazı yazamam. Yazarken, kurşunkalemden başka biçbir kalem kullanmam. Yazılarımda hiçbir çizinti bulundurmam. Yazarken mütemadiyen kahve ve cigara içerim.

12 — Nelerden ilham alırsınız?

— Doğrusu bana bu suali pekçok bayanlar da sordu. Ama, dikkat ediniz bayanlar diyorum. Bizim bayanların fikrine göre her muharririn muhakak bir ilham menbaı varmış!.. Bana gelince, henüz daha bu ilham menbaını keşfedemedim. Belki ihtiyarlıkta!..

13 — Refikanız ile aranızdaki saadet bağlılığı, ne kadar zamandan beridir?

— Tam on altı senedir.

14 — Kızınız da, sizin gibi tarihe merak ediyor mu?

— Evet iyi bir tarihçi, ve çok iyi bir muharrir olacak; fakat kâfir kızın hayalini sinemacılıktan çeldirmek imkânı yok ki!.. Ben bunun için bir çare düşündüm. Kızımı, şimdi okumakta olduğu Amerikan Kollejini bitirdikten sonra, Amerikada sinema Mekteplerinden birisine göndereceğim. Ve onu tarihi filimler rejisörü yapacağım. Kızıma, elli sene mütemadiyen işleyecek mevzuhlar bırakıyorum. Bunlar Türk tarihinin en bakir köşeleridir. Kızım da o sahada çalışsın, millet ve memlekete hizmet etsin.

Üstada ve refikasına, mensup olduğum mecmuaya karşı gösterdikleri alâkadan dolayı, teşekkürler ederek ayrıldım.

3 ODADA 4 KİŞİ

◆

— *Başı 13 üncü sayfada* —

yaşadık... Evlenmeğe karar verdik... Fakat... Ben ona güvenemiyorum...

— Aşkına mı?

— Hem aşkına, hem parasına. Zengindi. Fakat bu parayı nasıl ele geçirmişti; bakalım her zaman bu para elinde kalacak mıydı?.. Para kazanabiliyor muydu? ancak şüphesiz en ehemmiyetli cihet aşkıydı. Bakalım beni her zaman sevecek miydi? Onun için, birşey teklif ettim: "Biribirimizden ayrılalım. Altı ay sonra, İsviçrede, Les Aiguilles de, Grand Hôtel de şu gün buluşalım., dedim. Kabul etti.

Beni görmek için, İsviçreye kadar gelmesine, bir kere beni unutmaması lâzımdı; ikincisi, parası olması. Eğer beni unutmamışsa ve parası da varsa o gün otele gelecekti. Bu şart benim için de böyleydi. Ben geldim...

— . . . O, gelmedi.

Aleks susmuştu. Jupiter kahkaha ile güldü:

— O, bu şartı seni unutacağını bildiği için kabul etmiştir.

Kadının yüzü biraz bozuldu. Sonra, gülümsemeğe çalışarak:

— Gelmediği daha iyi oldu, dedi, seninle tanıştım.

Ay doğmuştu. Jupiter Aleks'i kucakladı. Biribirlerini sevdiklerini fısıldaştılar.

***

Gece otele döndüler. Odalarına çekildiler. Jupiter balkonuna çıktı. Bitişik odanın balkonunda da birisi vardı: Bir kadın. Ay ışığında biribirine bakıştılar. Kadın:

— Siz otelde hoşuma giden tek erkeksiniz, dedi. Odama gelin konuşalım. İskoçya ve Amerika sigaraları var bende. Bir sürü de elma. Susun... Yavaş... Kimse duymasın. Benim adım Sado O'vell. Nevyorkluyum.

Jupiter:

— Teşekkür ederim, dedi. Maalesef teklifinizi kabul edemeyeceğim; başkasına sözlüyüm. Good Night « hayırlı geceler».

Sabahleyin Aleks'le buluştu. Otomobile bindiler ve Millefleurs de İngiliz kilisesine gittiler. Nikâhlarını kıydırdılar, geldiler. Aleks odasına çıktı. Jupiter, biraz sonra geleceğini söyleyerek sigara salonuna girdi. Dışarı çıktığı zaman kapıcının bir adamla konuştuğunu gördü. Bu, sarışın, genç bir adamdı. Kapıcıya Aleks'in odasını soruyordu.

Jupiter anlamakta geçikmemişti: bu, Aleks'in nişanlısı Robert olacaktı.

Adam asansöre bindi, Jupiter merdivenden çıkmağa başladı. Düşünüyordu: Vaziyet karışmıştı... Şimdi ne olacaktı?

Ne olacağını görmek için, Aleks'in odasına gitti. Albert oradaydı. Kadın, heyecanın biribirine karışmasından hasıl olan gayri tabiî bir yüzle Jupiter'e gülümsedi, ve onu Robert'e tanıttı:

— Kocam!

Henüz Robert'in olup bitenden haberi yoktu. Nişanlısından bu sözü işitince şaşırdı: o, Aleks'in kocasının kendisi olacağını bekliyordu.

İki genç adam birbirlerinin ellerini sıktılar. Robert:

— Sizinle müşerref olacağımı hiç ümit etmiyordum, dedi.

Aleks susuyordu. Jupiter:

— Biz sizi daha önce beklemiştik, dedi.

Robert, dünkü vapuru kaçırdığını söyledi. Sonra Aleks'e döndü:

— Ne var yiyecek?.. dedi.

Jupiter Robert'e yiyeceği aşağıdan getirtti.

Kahvaltıdan sonra Robert kalktı. Aleks'i kucakladı ve öptü.

Alkse biraz canı sıkılmış gibi:

— Başka birinin yanında öpülmekten sıkılırım, dedi.

Biraz ileride Jupiter, onlara bakarak sigarasının dumanını savuruyordu.

***

Jupiter, odasındaki eşyasını Ale'ksin odasına taşıtmıştı. Otelde başka boş oda olmadığı için, Robert o boşalan odayı tuttu. Akşam olmuştu. Balkona, ayın doğuşunu seyretmeğe çıktı. Bitişik odanın balkonunda da bir kadın vardı.

Kadın öksürdü:

— Hello! burda ben varım.

Görüyorum.

— Siz, otelde gördüğüm erkekler arasında en çok hoşuma gidenisiniz. Gelin benim odada, güzel sigaralarım var, kokteyil de var... İyi arkadaş oluruz!

— Hay hay! ben de zaten arkadaşımı kaybetmiştim.

Jupiter'in boşalttığı oda biraz, sonra yine boş kalmıştı.

BÜYÜK SANATKÂR MÜNİR NURETTİ'NİN HARİMİNDE

— *Başı 5 inci sayfada* —

hissetmeden - b r ibadethanede imiş gibi vecid ve istiğrak içinde çalar ve dinlerlerdi. Birer sanat eseri olan bu parçaların, her telin ihtizazı, her tatlı sesin nağmesi arasında dinlemek.- ruhun bu en güzel gıdasını yudum yudum içmek, onlar için en büyük bir zevkti.

Esasen, büyük kılâsik bestekârlarımızın parçaları, dinlenmek ve zevkalmak için, alkole ihtiyaç hissettirmiyecek derecede kuvetli, ve doğrudan doğruya ruha hitap eden eserlerdi, o eserler.

Klâsik musiki, her memlekette olduğu gibi bizde de, içki ile musiki dinlemek arzusunu hiç-bir zaman ortaya koymaz.

Meselâ; eski musiki üstatlarından bazıları, haftanın muayyen günlerinde kendi aralarında toplanıp teknik musiki âlemleri yaparlardı.

O zamanlar, böyle akademik bir musiki meclisinde bulunmak için, İstanbulun bir ucundan ta öbür ucuna gidenler pek çoktu.

Eski musiki hayatında muvaffak olmuş Türk kadınlarının olup olmadığını sordum.

O devirlerin içtimaî durumunu anlattıktan sonra :

— Bestekâr olarak meşhur olmuş bayanlarımız da vardır.

Bu bayanlar gerek eserlerile ve gerek sazlarile (ut, keman kanun, tanbur, santur) musikimizde yer tutmuşlardı.

Dünkü aruz, bugünkü hece vezinile, yolda giderken kafiye düşünen şairler varmış; bazılarını ben de tanırım. Bu şairlere benzer musiki sanatkârlarının da olduğunu, muhatıbımın şu sözlerinden anladım :

— En maruf musiki üstatlarından: „bol ahenk" lakabile tanınmış merhum Nuri, ve onun gibi sanatkârlar; yolda giderlerken kendilerinden geçerlermiş. Söylenmesi kolay olan, fakat yekûnu 120 fasıl tutan eserleri unutmamak için, evden dairelerine varıncaya kadar bu fasılları terennüm ederlermiş.

Bunların içinde pek dalgın olanları da vardır. Deniz kıyısında gidiyorsa cup diye denize düşer.. bozuk yollarda ayaklarını sakatlayacak kadar büyük taşlara vurur ve bazan düşerlermiş de!..

Sesinin güzelliğini, musikinin en ince nağmeleri ve bütün kaideleri ile zenginleştiren; bugün büyük bir şöhret kazanmış olan bu sanatkârın, muvaffakıyetinin sebeplerini kendinden öğrenmek istedim.

Sordum :

— Musikideki yükselişinize en büyük âmil ne olmuştur?

— Musikiye esasından başlamam; yani yukarıda söylediğim gibi sanatkâr olmak isteyen bir kimse, işi yalnız kendi istidadının yardımına bırakmamalıdır. Feragat, azim, sebat sahibi olmıyanlar sanatkâr olamazlar.

İyi bir sanatkâr olabilmek için önce musikî tahsili yapmak, ve sonra kendi sahasında daimî bir surette çalışmak lâzımdır.

Nitekim ben, ufak yaşta iken ilk yaptığım iş, o zamanın büyük üstatlarından devamlı bir surette musikî tekniğini öğrenmekle beraber, teganni sanatini, ve Türk musikisinin en mühim esaslarından biri olan tvaır ve çalış tarzını kavramağa gayret ettim. Bu esaslar içinde kazanılan bugünkü muvaffakıyetimi, kendi istidadımla yirmi senelik devamlı çalışmalarıma borçluyum.

Bu şekil muvaffakıyetler, yalnız bizde değil, Batı musikişinasları arasında da, aşağı yukarı aynıdır.

Pariste bulunduğum sırada, ders aldığım eski büyük bir üstattan, Fransanın en meşhur birçok opera, operet aktörleri -sahnede muvaffakıyetlerini temini için- tarz (stil) dersleri alıyorlardı.

Holivutun En Güzel Kızı

— Başı 8 inci sayfada —

Beş sene kendimi toplayacağım, ondan sonra,. belki evlenirim...»

Virginia Bruce'in ilk kocası, geçende ölen, meşhur artist ve âşık John Gilbert'di.

Virginia bu evlenmeleri şöyle anlatıyor:

«O zaman aklım ve hislerim on beş yaşında idi. Sevişerek evlenmiştik... Denebilir ki bütün heyecanlarımı onunla sarfettim. Şimdi tekrar evlenmek için hislerimin ve fikirlerimin otuz yaşına gelmesini bekliyeceğim.»

Biraz önce de söylediğim gibi, bu genç ve güzel artistin, «Holivut'un en güzel kızı» nın bu kararı, herkese bir üzüntü oldu. Keder duyanlardan en çoğu Virginia'nın etrafında dönen gençlerdir. Hollywood'un bütün çiçekcileri her gün, Virginia'nın evine büket büket çiçek taşırlar. Bu büketlerin üzerinde, kimin tarafından gönderildiğini bildiren kartlar vardır. Bu kartlar en meşhur artistlerin, en büyük studyo direktölerinin, rejisörlerin isimlerini taşır. Bunların hepsi Virginia'ya âşıktır.

John Gilbert'ten ayrıldıktan sonra Virginia'nın, kendilerile evlenmek ihtimalini herân düşünen bu gençler, şimdi birdenbire hayallerinin tamamile kırıldığını duyuyorlar:

Virginia beş sene hiç evlenmiyecekmiş! bundan büyük keder olur mu?

Yalnız, Virginia'nın bu kararından sonra, bir kişi sevinmişti John Gilbert

John Gilbert, Virginia'dan ayrıldıktan sonra, onu unutmuş değildi. Eski karısının başkasile evlenmemesi ona, onu tekrar elde etmek arzusunu vermekte idi. Beş sene evlenmiyecek olan Virginia, beş sene sonra acaba tekrar onunla birleşmez miydi?

John Gilbert'in bu düşüncesini -zavallının ölümünden birkaç gün önce- bir arkadaşı Virginia'ya soruyor. Virginia buna birdenbire cevap vermeden duruyor. Gözleri duvardaki bir resme dikiliyor. Bu, genç kadının küçük kızı Suzan Ann'dır ve ilk kocası John Gilbert'in çocuğudur.

Virginia, gözlerini yere indirdikten sonra:

«Bilmem, diyor. Fakat muhakkak olan birşey varsa o da şüphesiz şudur: Çocuğuma başka birisinin baba olmasındansa, asıl babasının olmasını isterim. O, benim ilk çocuğumun babası olarak seçtiğim adamdır.

«Şimdi iki yaşında olan çocuğum artık büyümeğe başladı. Babasız olduğunu öğrenmeden babasına kavuşmasını nasıl isterem!

«Bundan başka, beş sene evlenmemeğe karar verirken düşündüğüm birşey daha vardı: Tekrar bir çocuk sahibi olmak için beş sene geçmesi. Çünkü, beş sene sonra yirmi dokuz yaşında olacağım. Bu yaş bir kadının gençliğini tamamen kaybetmeğe başladığı zamandır. Ben bugün sanat hayatımın en verimli çağında bulunuyorum. Erken evlenmekle yaptığım hatayı, biraz dinlenerek ve sanatıma çalışarak düzelteceğim. On sene sonra yeniden evlenip rahat edeceğim.

Bu sebepten, ikinci çocuğumun babasının da birinci çocuğumun babasından başka birisinin olmasını istemem...»

Ne yazık ki ölüm, güzel Virginia'nın bu emellerinin tahakkukuna meydan vermedi.

— Küçük iken, istikbalinizi temin edecek hiç başka bir meslek tasavvur ettiniz mi?

— Küçüklüğümdenberi musikiye pek fazla merakım vardı; bu sebeple başka bir meslek asla tasavvur edemezdim.

Yalnız hayatta en büyük arzum daima seyahat etmekti.

— Şu halde çok zengin olursanız?

— Evet çok zengin olunca sakin bir hayat yaşamak, isterim, ki onuda seyahat etmekte bulabileceğimi ümit ediyorum.

Seyahat, ne güzel şey!... ne dedikodu var.. ne de insanı hırçınlaştıran, üzen birçok işler... Her gün yeni dekorlar içinde yepyeni simslarla karşıkarşıyasınız!..

Sanatkâr, bu sözleriyle bir lokma ekmek temini için, cemiyet içinde oğradığı müşkülleri.. kendisini istismar edenlerin haris düşüncelerini.. Sanatkârlara karşı olan alâkasızlığı telmih etmek ister gibi acı acı güldü!... Sonra bana en çok heyecan duyduğu konserlerini anlatmaya başladı:

— En ziyade, musikiden anlayan muhitlerde verdiğim konserlerde, büyük bir heyecan.. sonsuz bir sevinç duyarım.

— Hergün eksersiz yapar mısınız?

— Haftanın muayyen günlerinde -bir veya iki gün müstesna- ses için en müsait zaman olan sabahları enaz yarım saat ses eksersizi yaparım.

Bundan sonra, hazırlamakta olduğum konser ve sair eserler üzerinde bazı etütler yaparım.

— Hiç beste yaptınız mı?

— Evet, fakat nedense bilmem, başkalarının yapmış olduğu besteleri okumayı tercih ederim.

Çünkü, bestekârlık büsbütün ayrı bir branştır.

En çok severek okuduğum eserlerin içinde 3-4 asırlık parçalar vardır.

— Bunlardan en fazla hangi eserleri beğeniyorsunuz?

— Benim kendi karakterim melodilere daha müsaittir. Melodiyi, ve sanat itibarile daima klâsik bestekârların eserlerini tercih ederim.

Yalnız bu gibi eserleri dinlemek.. anlamak.. zevk duyabilmek için -her memlekette olduğu gibi- bizde de bir musiki terbiyesi lâzımdır.

Bu terbiye olmadığı halde birkere dinlenen bir eserin iyi mi, fena mı olduğunu anlamak çok güçtür.

— Türk musikisinin en büyük ihtiyacı nedir?

— Bu sual gayet orijinal. Türk musikisinin en büyük ihtiyacı tenkittir. Ne yazık ki, musiki eserlerimizin tenkitlerini yapacak bir kimse daha yetişmemiştir.

— Musikimizin yükselmesi için, bir musikişinas olmak dolayısile, siz ne düşünüyorsunuz?

— Her işte olduğu gibi ciddiyet ve sebatla bu işi ele almalıdır. Mutahassıslar muntazam ve muayyen bir proğram dahilinde çalışarak, Türk musikisine, asrın ihtiyaçlarına uygun en mütekâmil bir şekli vermelidirler. Eski ruhu, yeni teknikle kuvvetlendirmek iyi bir iş olur sanıyorum.

— Yapılması istenilen ulusal musiki için, ekseriyet tarafından benimsenip sevilebilecek bir eser ortaya koyamak, ve bunu başarmak isteyenlere siz ne tavsiye edersiniz?

— Garp musikisinin tahsilinde gösterilen esaslı alâkayı, kendi ulusal musikimizin, gerek âmelî ve gerek nazarî sahalarında da gösterirseler; ve bunları esaslı bir surette biribirlerile imtizaç ettirirseler, gayeye daha çabuk vasıl olunur kanaatindeyim.

*
* *

Biz bunları görüşürken Münir Nurettinin sayın eşi geldiler. Bana, gülerek:

— Çok rica ederim, söylediklerinden başka bir şeyler yazmayın, zira pek fazla dedikodu oluyor.

Geldiğimdenberi edilen telefonları saymak kabil olsaydı, yalan söylemiyeyim otuzu mütecavizdi. Telefon edenler hep bayan!.. Münir Nurettinin geçen geceki konserinde bulunmuşlar, sanatkârı tebrik ediyorlar.

Münir Nurettinin gerek hususî, gerek sanat hayatıyla, herkesten daha yakın, herkesten daha fazla alâkadar olan ve onun bütün saadetlerini bölüşen; bütün ıstırap ve üzüntülerine ortak olan eşine sordum:

— Bu telefon eden bayanlara hiç kızmaz mısınız?

O, ince kaşlarını kavislendirdi ve:

— Hayır, dedi. Kendilerine, Münirin bugünkü yükselişinde en mühim âmil olanı, yani; beni unutmamalarını tavsiye ederim; çünkü Münir, her türlü ihtiyaçlarının.. istirahat sebeplerinin temini iledir ki onlara, tatlı bir musiki gecesi yaşatıyor.

Tam bu esnada içeriye 8 yaşlarında, gözlerinden zekâ fışkıran bir kız çocuğu girdi.

Bu çocuk, bu mes'ut sanat yuvasına neş'e ve saadet saçan biricik yavrudur.

Annesi bu yavruyu okşarken bana döndü:

— Musikiye pek fazla merakı var, Şişli Terakki Lisesinin ilk kısmında, ikinci sınıfta olmasına rağmen, arkadaşlarına musiki dersi veriyor; dedi...

DİKENLİ ÇİT

— *Başı 7 inci sayfada* —

Kapının zili evin içindeki sessizliğe çarptı. Yerimden fırladım. Dilek geldi galiba.

Kapıyı açtım. Kapının dışındaki loş ışık içinde ustamın iri vücudunu görmüştüm. Başım dönüyor, kalbim kopacak gibi çarpıyordu.

— Yavrum benim. Nihayet seni görebiliyorum. Sana nasıl göresim gelmişti biliyor musun?

Bir iskemleye dayanmış, ona bakıyordum. Gözleri yeşil bir deniz gibi dalgalı. Yüzünü sonsuz bir sevinç kaplamış, o da bana bakıyor.

Yavaşca içeri girerek kapıyı örttü, yanıma yaklaştı. Başını yüzüme doğru eğmiş bakışları gözlerimde.

— Aylâ nine!

— Ustacığım.

— Senin de bana göresin geldi mi ?

Dudaklarım kilitlenmiş gibi, cevap veremiyorum. Sade onun gözlerine bakıyorum.

— Söyle Aylâ ninem, söyle yavrum.

Başımı önüme eğdim :

— Seni çok özledim.

Belimi onun kuvetli kolları arasında, başımı göğsünde buldum. Dudaklarını saçlarıma sürüyordu :

— Aylâ ninem benim, Aylâ nineciğim benim.

Başım dönüyor, başım dönüyor, başım dönüyor. Bu baş dönmesini, « başım dönüyor » demekten başka hiçbir kelime söyliyemiyor.

— Başım dönüyor ustacığım.

— Benim de dönüyor Aylâ!

Nerede olduğumu, kim olduğumu unutmuştum. Kulaklarımda çarpan bir kalbin ve bana dümdüz kelimelerle aşkını söyleyen sevgilinin sesi var.

Seni görmediğim birkaç gün, yıllar kadar uzun geldi bana!.. Hastayımışın. Senin yanına gelebilmek için nasıl bir istekle içim yanıyordu bilsen Aylâ nine.

— Biliyorum ustacığım. Benim de içim, senin gibi, seni görebilmek için yanıyordu.

Başımı kaldırdım. Bütün canımla onun gözlerinin derinliğine baktım :

— Ustacığım, seni, hep böyle kaçamak mı göreceğim?.. niçin rahat rahat görüşmiyelim?

Gözlerimdeki gözleri, şimşekli bakışlarla doldu, sonra yavaş yavaş bulutlandı, nemlendi, sesi kırılmış, biraz önceki ateşi sönmüştü :

— Ne yazık değil mi Aylâ nine?

Onun değişen gözlerine, yüzüne bakarken içim burkuluyor, içim titriyor, içim üşüyordu. Kolları arasında olduğum halde, kendimi ondan çok uzaklardaymışım gibi hissediyordum.

— Ne fena, ne kötü adamım değil mi Aylâ nine?

— Değilsin ustacığım..

Gözlerimden yaşlar sızıyor. Onun yüzünü, bu yaş perdesinin ardından görüyorum.

Dudaklarını yine saçlarımda dolaştırıyor..

Dışarıda ayak sesleri. Onu yavaşça ittim. Masanın öbür tarafına geçtim.

Kapı açılmış, içeri güler yüzüyle, Dilek girmişti ;

— Hoş geldin dayı.

— Hoş bulduk, Dilek abla..

Dilek bana baktı :

— Niçin ağlıyorsun Aylâcığım?

Başımı iki yana salladım. Ustama dönmüştü :

— Dayı, Aylâ niçin ağlıyor?

— Bu güzel bir ağlayış Dilek. Ağlayış insan yüzlerindeki güzelliği bozar. Fakat Aylâ büsbütün güzelleşiyor.

Gözlerimdeki yaş büsbütün çoğaldı. Neye olduğunu bilmeden, yüreğime rahatlık veren bir ağlayışla ağlıyorum.

— Dayı, bu güzel sofrayı görüyor musun? Aylâ kurdu.

— Hani misafirlerin Dilek? Gelmiyecekler galiba? Bu güzel sofrada; biz başbaşa yemek yesek daha memnun olacağım.

— Belki kocamla beraber gelirler.

(Arkası var)

MÜJDE:

Bütün Avrupa ve Amerika Kadınlarının Tercihan Kullandıkları

VOG

KREM PODRASI

Türkiyede de Satılmağa Başlanmıştır. Heman Bir Tecrübe Ediniz.

Fennin en sıhhî usullerile yapılmış olan:

VOG KREM PODRASI

Cilde gençlik, güzellik, beyazlık verir.

Her Mağazada Bulunur.

No. 29 *YARIM AY* BİLMECE KUPONU No. 29

N° 29

— Nevide!... Bu sene yazlığa nereye çıkalım istiyorsun?..

— Rifat!.. doğrusunu istiyorsan ben * * * * * * * yı her yana tercih ediyorum.

Rifatın tercih ettiği yerin neresi olduğunu yukardaki yedi resmin ilk harflerin size göstermektedir.

Bu bilmeceyi doğru çözenlere armağanlarımız :

Birinciye : **10 gümüş lira**; İkinciye : **5 gümüş** lira; 3 - 10 uncuya : **birer gümüş lira**; 11 - 20 inciye : **Necip Kolonya, tırnak cilâsı veya sabunu**; 21 - 25 inciye : **Joli Fam pudrası veya dudak ruju**; 26 - 40 ıncıya : **yüz kuruşluk birer kitap**; 41 - 60 ıncıya : **50 kuruşluk birer kitap**; 61-100 üncüye : **25 kuruşluk birer kitap veya Resimli Ay Muhtırası.**

27 inci sayımızdaki bilmecenin doğrusu : AKVAM CEMİYETİ dir.

Bu bilmeceyi doğru çözenler arasında yapılan kurada kazananlar :

Kostümlük kumaş — Mersin zahire tüccarı Abdüssamat ticarethanesinde muhasip Selim Hayyat. **Mantoluk kumaş** — İstanbul Yedikule Türk dokuma fabrikasında usta Hayreddin kızı Münevver Akkuş **Bir çift ayakkabı** — İzmit Yukarımahallede Vişneci sokak No. 136 da Vildan Derviş. **Necip kolonyası** — İstanbul Şişli Kâğıtane caddesi Kehlibarcı apartman No. 4 Vafit Tengizman. İstanbul Kabataş erkek lisesi 292 O. Beykal. İstanbul Gedikpaşa Esircikemal camii sokak 12 numarada Ali Ertürk. **Tırnak cilâsı** — İstanbul Samatya Değirmen yokuşu 19 Nezahat Sadi. İstanbul Cerrahpaşa Büyüktomba sokak No. 27 de yüzbaşı İrfan kızı Sezer. **Necip sabunu** — İstanbul İstiklâl lisesi 12 numaralı Selçuk İzzet Özkan.

Yüz kuruşluk kitap: İzmir Alsancak P. T. T. direktörlüğü Hilmi Yazıcıoğlu. Milâs İstikamet sineması Osman Boldanlı. Samsun Alemdar geçidi No. 5 evde Alemdar Mustafa. Denizli Çaybaşı mahallesi Belkıs Güven. Ankara Küçükköksüzce mahallesi Bağaturasü sokağı No. 41 Zehra Güresen. Ankara Ekonomi Bakanlığı özel kalem kâtiplerinden Nigâr. Mesudiye Ziraat bankası memuru Hamdi Gönül elile Naime. Edremid İnhisarı memurlarından Aliye Rona. İstanbul Şişli Çocuk hastanesi rontgen dairesinde hastabakıcı Melâhat. Ankara Erkek lisesi 948 Orhan. İstanbul Maltepe süel lisesi 2417 Hikmet. Bursa Kız öğretmen okulu 52 Melâhat Gülgün. Konya Sanat okulu 394 Ahmet. Çorum Sıhhat okulu No. 40 Merih. İstanbul Taksim Abdülhakhâmid caddesi Nazik apartman No. 2 Zeyyat Hamdi, İstanbul Aksaray Yeni orta sokak Hüseyin. İstanbul Kadıköy 3 üncü orta okul 507 Haydar. İstanbul Darüşşafaka lisesi No. 107 Tahir Dinçer. İstanbul Vefa erkek lisesi 652 Ekrem. İstanbul Halıcıoğlu Yedek subay okulu M. Tunç.

Kumaş yaması: Ankara Bayındırlık Bakanlığı zatişleri sekreteri S. Nail Köken. Samsun 19 Mayıs mahallesi İnce sokak No. 27 İ. İnce. İstanbul Denizyolları işletmesi sıhhat memuru Nevzat Olçay. İstanbul Beyoğlu 9 cu ilkokul 443 Dürdane. İstanbul Kız lisesi 259 Behire Hurşit. İstanbul Kadıköy Senjozef lisesi 8 ci sınıf Ümit And. Ankara Kız lisesi 1038 Fatma Çağlayan. Edirne Evkaf esas kâtibi H. Hüsamettin. Ankara Yenişehir Demirtepe, Ekonomi sokak 19 Bedia Ünsal. Eskişehir Şimendüfer hastanesinde 1869 Mehmet Keloğlu. Ankara Kurtuluş mahallesi berber Fahri vasıtasile Kenan Görgün. Kütahya Gazi ilkokulu öğretmenlerinden A. Özgeç. Ankara P. T. T. müdürlüğünde telgraf işleri memurlarından Bedia Altan. Edirne Feyzullahpaşa mahallesi Belediye arkası 17 numara Hüsnü Göke. İstanbul Sultanahmet, Cankurtaran 36 Zahide Erden. Ankara İktisat Vekâleti sanayi umum müdürlüğünde Pakize Biker. Kırklareli Park karşısında kereste tüccarı bay İhsan yanında Hayri. İstanbul Kadıköy 14 Nilüfer Ökten. Ankara Hudut sıhhıyesi muhasebe memurlarından Ruhi Taner. Kütahya Vahitpaşa kütüpanesinde S. Aykut. Ankara Karaoğlan Tahtakale caddesi 36 Güzeliş terzihanesi Fazilet. İstanbul Galatasaray lisesi 689 Mahmut Şevket Erkan. Alaşehir Komisyoncu Giritli Ali. İzmit Antalya ambarında Nihat Leventoğlu. İnegöl Merkez okulu 239 Şükriye. Gölcük Kazan fabrikasında kazancı Kadri. İstanbul Boğaziçi lisesin hastane hemşiresi Hamide Sezer. İstanbul Gaziosmanpaşa orta okulu 40 Edib Bilener. İstanbul Üsküdar kız sanat okulu 187 Melâhat Kensu. İstanbul Kadıköy, Cevizlik Güneş sokak No. 3 Sadun Erdemir. Kütahya Öretmen Leman Ersöz. İstanbul Tıp fakültesi 572 Perihan Giray. Balıkesir İhtisas mahkemesi kâtibi İsmail kızı Nedret. Manisa İstasyon caddesi 74 numara Mefharet Ersöz. Tekirdağ Ertuğrul mahallesi Ay sokak No. 24 Kevser Erden. İstanbul Kumkapı Orta okul 588 Ahmet. Bursa Gümüşçeken caddesi No. 10 Hayrettin Vehbi. İstanbul Kadıköy Şule kıraathanesi Kenan Şener. İstanbul Üsküdar Bağlarbaşı Değirmen sokak No. 12 Makbule Tuncay. Çorlu Muhabere taburu Bl. 2 telsiz erbaşı A. Naci Haran. İstanbul Eyüp Akarçeşme Oyuncakçılar caddesi No. 14 Mümtaz Armay. İstanbul Arnavutköy Boğoziçi lisesi 338 Sabahat Karaman.

Resimli Ay takvimi veya muhtırası: İstanbul Kadıköy Acıbadem yolu 1/14 Özgür Öktem. Kütahya Jandarma okulu Bl. 4 komutanı Asım kızı İlhan Yücetürk. Bursa Yahşibey mahallesi Altıparmak cami sokak 12 Abdurrahman Vardar. İstanbul Telefon direktörlüğü Saim Yentür. İstanbul Ortaköy Yusufbali sokak No. 8 Cevad. Bursa Setbaşı, Derebaşı sokak No. 1 İsmet Öztin. İstanbul Beyazıt Tavşantaşı sokağı No. 18 Şahende. Sivas Öğretmen okulu 321 M. Ateş. Adana Cezaevinde Suphi Erbaş. İstanbul İtalyan ticaret lisesi Mehlika Üner. Samsun Telgraf memuru Mustafa Yücel kızı Nurşen. İstanbul D. D. yolları Haydarpaşa garı istasyon şeflerinden Fehmi Şener oğlu Metin Şener. Sıvas Öğretmen okulu 297 İbrahim Alper. Konya Hâkimiyeti Milliye okulu öğretmenlerindan Zekiye. Eskişehir Hoşnudiye istasyon caddesi No. 81 Seyfi Bezen. Sıvas Lisesinde 222 Cemal Saffet. Eskişehir Avukat Şevket kızı Sevgi Könel. İstanbul Kadıköy Moda caddesi Kabukluceviz sokak 29 Leylâ. Ankara İstatistik genel direktörlüğü makine dairesinde Hasan Tahsinden Hüseyin Özger. İstanbul Ahmet İhsan basımevinde mürettip Y. Çerkaç. İzmir Şehitler tramvay caddesinde No. 90 Hasan Basri. Aydın Orta okul 173 Cemal Çetin. İzmir Posta kutusu 400 Fethi Oğuz. İstanbul Nişantası Hacıeminefende sokak Ziya apartmanı No. 4 Zeliha Harun.

ON

SENE

GENÇLEŞTİM

Bundan böyle ihtiyar ve donuk bir hal alan teni, temiz ve genç bir hale sokup beyazlaştırmak çok kolay bir iş. Sonunda fen, ten ve cildi iyice besleyen maddeyi de keşfedip ortaya çıkardı. Bu madde uğuşturularak tene sürülünce, mesamat tamamile açılıp serbest kalıyor. Çizgi ve buruşukluklar bertaraf oluyor, bazı cilde arız olan siyahımsı noktalar yokoluyor. Bu temizleyici ve besleyici madde yalnız: yeni "TOKALON„ kreminde vardır.

Bu maddede, harikulâde bir kuvet bulunduğu için, en çirkin yüzler bile az zaman da genç ve güzel bir hal alıyorlar

"TOKALON„ kreminin "Pembe„ renkli olanını gece yatmadan önce kullanınız. Uykunuzda derinizi tazelendirir. Sabahları ise "TOKALON„ kreminin "beyaz„ renkde olanını kullanınız. Tene bir beyazlık, bir serinlik verir.

Beyaz "TOKALON„ üzerine sürülen podra bütün gün kuvetini muhafaza eder. Teniniz, cildiniz nekadar fena olursa olsun "TOKALON„ kremini kullanmağa başladıktan sonra elde edeceğiniz neticeyi sevinçle karşılayacaksınız. "TOKALON„ ile hiç ummadığınız bir netice elde edeceğinize emin olabilirsiniz.